BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL: 15 TEMMUZ 1988 SAYI: 321

"Yeniden Yapılanma" ve Suikast

ANAP Kongresinde, ilk gün MHP'li bir militan Özal'a kurşun sıkarken, ikinci gün yapılan seçimlerde aynı faşist Milliyetçi Hareketin ANAP içerisindeki uzantıları parti yönetimindeki ağırlıklarını artırıyordu. Suikast girişimi polisiye açıdan "karanlık" olabilir, hep öyle de kalabilir, ancak dedektif hikâyeleri üretmek bizim işimiz değil. Zaten bu işin meraklısı çok ve basın hızlı hafiyeden geçilmiyor. Nice demokratımız da aynı kervana katılmış durumda. Yaptıklarıysa, kamuoyunun dikkatini dağıtmaktan başka işe yaramıyor. Saldırının ardında birilerinin olup olmaması şüphesiz önemlidir, ama soyut bir "karanlık güçler" edebiyatı, siyasi muhteva kazandırılmadıkça ve tabii kasıtlı değilse, hele de demokrasi adına yapılıyorsa, düpedüz basiretsizliktir.

Ortada hiç bir "karanlık güç" yok. İşte MHP, işte 12 Eylül ve işte onun doğrudan devamı ANAP... 12 Eylül sonrasında Türkeş, "görüşlerimiz iktidarda, biz içerdeyiz" demişti. Bugün 12 Eylül ANAP kisvesiyle işbaşında, öyleyse MHP'nin görüşleri yine iktidarda, MHP ise kısmen "dışarda", ama "daha güvenli bir yol" seçmiş, zihniyete ve davaya değilse de Türkeş'e ihanet etmiş unsurlarıyla işbaşında, yani ANAP içinde. "Dışarda" kalanlar kendilerini "mağdur" hissediyor, çünkü devlete yaptıkları onca hizmetin, 12 Eylül'e varan süreçte üstlendikleri işlevin karşılığını alamadıkları, hatta rejimin kandilerine ihanet ettiği kanısındalar. Ayrıca, ANAP'ı tapulu araziye kondurulmuş gecekondu gibi görmekteler. MÇP'lilerin, ANAP olmasa oylarımız yüzde 15'e varır, demeleri de bundan.

12 Eylül, sözde "tarafsızlık" görüntüsünü koruyabilmek için, MHP'nin üzerine gider gibi göründü. Ama sonuçta iş olacağına vardı ve MHP, MHP olarak, mahkum edilmedi. Bir kere, işbaşındaki zihniyet, kendi kendini mahkum edemezdi. İkincisi, 12 Eylül öncesinin hesabı, 12 Eylül darbesinin ve sonrasının hesabı görülmeden, fiilen de kapatılamazdı. 12 Eylül, kendi kendini yargılamadığı için suçlanamaz. Öte yandan, ipliği fazlasıyla pazara çıkmış MHP ile açıktan özdeşleşmek de rejimin işine gelmezdi. Bu yüzden de 12 Eylül ile MHP, ANAP çatısı altında biraraya gelirken, bu "kutsal ittifak"ın görüntüsüne zarar verecek denli sivri isimler "dışarda", "yedekte" kaldı.

12 Eylül'ün uzantısı bir partinin siyasi vasatı, ırkçı faşizmin ve dinî gericiliğin kesiştikleri noktadan farklı bir yerde oluşamazdı. Asıl olarak MHP içindeki geçmiş tartışmalarda şekillenen "Türk-İslâm Sentezi"nin 12 Eylül sonrasında devlet katında bunca itibar kazanması elbette tesadüf değildir ve eşyanın tabiatına uygundur. Bu sentezin üzerine, taşradaki menfaat gruplarından hayali ihracata, "işsiz" kalmış MHP militanlarının yeni ekmek kapısı senet, ihale vb. mafyalarına kadar kendilerine yasal şemsiye arayan her türden yasadışı çıkar ilişkilerini eklerseniz, ortaya ANAP denen ucube çıkar.

Böylesi bir "yeniden yapılanma"nın sürtüşmesiz, sancısız gerçekleşmeyeceği ortada. Adıgüzel cinayetinden, Özal'a —örgütlü olsun olmasın— suikast girişimine, eski MHP'liler arasındaki çatışmalara, dahası MİT içindeki hesaplaşmalara dek uzanan pek çok gelişme, bu çerçeveye tastamam uyuyor. ANAP, bu çerçevenin dışında değil, tam göbeğinde yer alıyor. ANAP'a bir takım misyonlar yükleyenlerin, önce bunu görmeleri gerekir. Bu görülürse, basında "Kutsal İttifak" diye sözü edilen grubun ANAP'a "yabancı" unsurlar olduğu, sözde "liberaller"in ise asıl ANAP'ı temsil ettiği gibisinden "ince" tahlillerden ve bunlara demokrasi adına prim verilirken diğer "sızmacılar"ın Özal'a ve Evren'e ihbar edilmesi gibi garabetlerden de kurtulunur, Özal tipi "istikrar"ı ve 12 Eylül tipi "demokrasi"yi —istemeden de olsa— savunur duruma düşmekten de...

Demokrasi güçleri açısından "karanlık" kalmaması gereken asıl husus şudur: 12 Eylül'le, MHP'den cuntaya kadar öncesi ve sonrasıyla, zihniyeti ve uygulamalarıyla, dayanakları ve iç-dış destekleriyle, uzantıları ve sonuçlarıyla, anayasasından iş yasalarına kadar tüm tasarruflarıyla, gerçekten hesaplaşmadan, demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması, veya —kısmen elde edilebilseler de— güvence altına alınması mümkün değildir. Bu yapıldığında, ortada ne Özal kalır ne de ANAP. O yüzden de, "demokrasiye sıkılan kurşun" şamatasına, hafiyelik heveslerine, "karanlık güçler" edebiyatına, demokrasi saflarında yer olmaması gerekir. Hedef, apaçık ve net bir şekilde ortada durmaktadır. Hedef rejimdir. Bu hedefi muğlaklaştırmak, olsa olsa rejimin ömrünü uzatmasına yardım eder. ■

Kürt Sorunu Batı'nın Gündeminde

Hâlen Ortadoğu dünyada en hassas dengelerin bulunduğu ve bu dengelerin her an değişebileceği bölge olma niteliğini sürdürüyor. Mevcut koşullarda Batı'nın son zamanlarda giderek artan ölçekte bölgedeki Kürt sorununa eğildiği, bölgeye değgin geleceğe dönük hesaplarında bu faktörü dikkate alarak politika çizmeye yöneldiği gözleniyor. Öteden beri Ortadoğu'da Kürt ulusal sorununu yok sayan Batılı büyük devletler İran-Irak savaşının Irak aleyhine sonuçlanması halinde Irak Kürdistanı'nda meydana çıkabilecek gelişmelerle şeklen özerk, fiilen bağımsız, ya da siyasal statü olarak da bağımsız bir Kürt devletinin kurulması halinde, böyle bir sonucun Kürdistan'ın diğer parçalarındaki Kürt halklarını da büyük ölçüde etkileyeceğini, böylece bölgede dengelerin emperyalizm aleyhine değişebileceğini gözönünde tutarak daha şimdiden devreye girmek istiyorlar.

Nitekim, geçtiğimiz aylarda Amerikan kongresinde T.Kürdistanı'ndaki uygulamaların dile getirilmesi ve resmi bir tutumla ABD'nin "Türkiye'de Kürtlere azınlık haklarının tanınması" yolunda girişimde bulunulmasını takiben, geçen ay Celal Talabani'ye bir ABD gezisi için olanak sağlanması, Talabani'nin Dışişleri Bakanlığı yetkilileriyle görüşmesi, Bakan Schultz'un da hazır bulunduğu geniş bir toplantıya katılması bölgedeki Kürt sorununa gösterilen ilginin yeni örneklerini oluşturuyor.

Böyle bir tutumun her şeyden önce Türk hükümetini rahatsız ettiği hepimizin bildiği bir gerçek. Nitekim, Amerikan Kongresi'nin sözügeçen girişimine karşı gösterilen tepki, M.Ali Birand'ın hem bir gazeteci sıfatıyla, hem de sanki bir arabulucu edasıyla Abdullah Öcalan'la yaptığı röportajın yayınlanmasının sert bir tarzda durdurulması ve nihayet Kenan Evren'in ABD ziyareti sırasında "Türkiye'de Kürt sorunu yoktur, Güneydoğu bölgesindeki bazı olaylar Türkiye'nin iç meselesidir" diye tarizde bulunacağının basına yansıtılması ayrıca Talabani'nin örgütü Yekitiye Kürdistan ile PKK arasında yakınlarda yapılmış bulunan cephe nitelikli anlaşmaya Türk basınından şoven çığlıkların yükselmesi, ABD'ye çağrılı —Sakıp Sabancı, Rahmi Koç, Şarık Tara gibi— bazı tanınmış Türk işadamlarının da katıldığı bir yemekte Kürtler konusundaki tutumundan dolayı Sabancı'nın ABD Dışişleri Bakanı Schultz'la tartışmak istemesi, Schultz'un ise "Kürt sorunu yoktur" demeyip, sadece "biz terörizme karşıyız" sözüyle yetinmesi, bunun üzerine Sabancı'nın yemeği terketmesi, ABD'nin konuya Türk burjuvazisinden farklı baktığını gösteriyor.

Önümüzdeki dönemde hem Avrupa'nın, hem de ABD'nin bu konuda Türk hükümetine baskı yapacağı anlaşılıyor. Nitekim Türkiye'deki ABD'li diplomatların ve kimi uzmanların son aylarda T.Kürdistanı'ndaki temaslarını artırdıkları, sürekli raporlar hazırladıkları da kimsenin meçhulu değil.

Ankara'nın ise Atatürk döneminden bu yana süregelen geleneksel politikasını sürdüreceği, Türkiye'de Kürtlerin varlığını ve onların —bırakınız ulusal demokratik haklarını— en basit kültürel haklarını bile tanımaya yanaşmayacağı besbelli. O kadar besbelli ki, Irak Kürdistanı'nda Kürtlerin bağımsız ya da özerk kendi devletlerine ka-

(Devamı 15. sayfada)

Kürdistan Kurtuluş Hareketi (TEVGER) Kuruldu

Türkiye Kürdistanı'ndan sekiz devrimci ve yurtsever örgüt, biraraya gelerek **Kürdistan Kurtuluş Hareketi**'ni (kısa adıyla TEVGER) oluşturduklarını bir açıklamayla kamuoyuna duyurdular. TEVGER'i oluşturan örgütler şunlar: Ala Rızgari, KUK-SE (Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları-Sosyalist Eğilim), PARHEZ (Kürdistan Yurtsever Güç Partisi), PDK-RN (Kürdistan Demokrat Partisi-Ulusal Örgütü), PPKK (Kürdistan Öncü İşçi Partisi), PSKT (Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi), ŞK (Kürdistan Devrimcileri), YSK (Yekitiya Sosyalist a Kurdistan).

22 Haziran 1988 tarihli açıklamada, "Mücadelemizin her yurtsever örgüt ve kişinin katkısına, enerjisine ihtiyacı var" denilerek tüm yurtsever örgüt ve kişiler "birlikte yer almaya, ona omuz vermeye" çağrılıyor ve "kimi önyargılar ve örgütsel rekabet duyguları, geçmişte kalan sürtüşmeler, birliğin önüne bir engel gibi konmamalı" deniyor.

Açıklamanın tüm ilerici, barışsever insanlara ve demokratik kuruluşlara seslenen son bölümünde ise şöyle deniyor:

"20. yüzyılın son çeyreğinde, birkaç devlet arasında parçalanmış Kürdistan'da, bağımsız yaşamak isteyen koca bir ulusa karşı sömürgeci ve zorba güçlerin modern ordularla, uçak, tank ve toplarla, kimyasal silahlarla yürüttükleri kanlı yoketme savaşı karşısında sessiz kalmamalısınız.

Kürdistan Kurtuluş Hareketi, Birleşmiş Milletler Örgütü'nü ve bağlı kuruluşları; demokratik ve barışsever ülkeleri, demokratik partileri, hümaniter örgütleri, gençlik ve kadın kuruluşlarını, barışa ve başkalarının özgürlüğüne de değer veren tüm onurlu insanları, aydın ve sanatçıları Kürt halkıyla dayanışmaya çağırıyor."

Ege ve Şovenizm

Son aylarda Türkiye ile Yunanistan arasında yoğunlaşan diplomatik görüşmelerin ardından, Özal Papandreau ile son dörtbuçuk ayda üçüncü defa görüşmek üzere bu kez Atina'ya gitti. Atina'ya bu türden en son resmi ziyaret 1952'de Adnan Menderes tarafından yapılmıştı. Beraberinde 80 işadamıyla Yunanistan'a giderken Özal sık sık "1983'ten beri Yunanistan'a defne dalı uzattığı"ndan dem vuruyor, barış havariliğine soyunuyordu. Oysa bu "defne dalları"nın bir yandan Avrupa Topluluğu'na dahil olma özlemleri, genel olarak da Türkiye'de artık "sivil"-leştirilmiş olan rejimin 1980 darbesiyle gelen tecriti kırma hesapları taşıdığı apaçık. Bunlara bir de ABD'nin "NATO'nun güneydoğu kanadında istikrar" beklenti ve baskıları eklenince, Özal'ın "diyalog"unun gönüllü olmaktan ziyade zorunlu olarak başladığı anlaşılıyor.

Özal'ın hesap ve beklentileri ne olursa olsun, her iki ülke kamuoyu açısından altı çizilmesi gereken nokta, siyasi görüşme yolunun açılmış olmasıdır. Daha 1987 Mart'ında alevlenen Ege krizi hatırlanırsa, iki ülke arasında siyasi tansiyonun düşürülmesi ve gerginliğin azaltılması yönünde atılacak adımların her iki ülkenin halkları yararına olacağına kuşku yok. Böyle adımların atılması ise Özal'ın yasak savma kabilinden göstermelik "iyi niyeti"ni, sahte defne dallarını elbette aşıyor. İki ülke arasında Kıbrıs gibi, Ege kıta sahanlığı gibi yıllardır körüklenen sorunlar var. Bu sorunların, hele ki Türkiye'deki askerler başta olduğu sürece çözülmesinin ne denli imkansız olduğu, Evren'in "Kıbrıs'tan asker çekme"-nin bırakın ihtimalini sözüne dahi gösterdiği tahammülsüzlükten kolayca anlaşılabilir. Burada dikkat çeken, bu türden tepkilerin yalnızca askerlere ait olmadığı, ilerici ya da solcu tanınan birtakım köşe yazarlarına dek uzanan geniş bir yelpazenin "aman çıkarlarımıza halel gelmesin" çığlığı ardında, doludizgin bir şovenizm ve yumuşama düşmanlığı sergilemesidir. Öyle ki bu atmosfer içerisinde, "barışçı" Özal'ın kamuoyunu Yunanistan'la ilişkilerin yumuşaması için ikna etme konusunda "işinin ne kadar zor olduğu", dünya alemce takdir edilmiştir! Dahası Batı basınında ANAP Kongresi'ndeki suikast girişimini Özal'ın Atina ziyaretine bağlayan yorumlar yer almıştır. Bu durum, Yunanistan'la ilişkilerde iki ülke halkları çıkarına gerçek bir yumuşama sürecinin hayata geçirmede ilerici, demokrat güçlerin görevinin ne denli güç olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Kıbrıs'ın yalnızca askerlerce ve gerici güçlerce değil, kendine demokratım diyen kimi çevrelerce de "milli dava" olarak ne denli hararetle benimsendiği bir kere daha görülmüştür. Oysa gerçek bir demokrat, gerçek bir aydın olarak davranmanın Kıbrıs'ın bağımsızlığını, egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savunmayı gerektirdiği kuşkusuzdur. Bunun da somut ifadesi Kıbrıs'tan Türk askerleri başta olmak üzere, tüm yabancı askerlerin derhal geri çekilmesini ve adanın demilitarizasyonunu talep etmektir. Gelgelelim kimi aydınlarımız, kraldan daha kralcı kesilerek Özal' a "asker çekmeme" üzerine akıl verecek ölçüde bir sağduyu yoğunluğu sergilemişlerdir. Öte yandan Yunanistan'la diyalogun gerçek bir diyaloga dönüşmesi isteniyor ve bekleniyorsa, herkesin önce kendi şovenleriyle uğraşması gerektiği de bir kere daha gözler önüne serilmiştir. Yunan şovenizmi üzerine uyarılarını esirgemeyen kimi demokrat ya da solcu bilinen aydınlar ya da köşe yazarları, önce Türk şovenizmi ile uğraşmaları gerektiğini göremedikleri gibi, bu şovenizmin kendilerine bulaşmasına da fırsat vermeyi sürdürmüşlerdir. Bu türden yaklaşımların ne Kıbrıs'ta gerçek bir sonuca, ne de Ege'de karşılıklı çıkarlar gözeten siyasi bir çözüme, kısacası iki ülke arasında gerçek anlamda bir diyalog ve yumuşama sürecine hizmet etmediği aşikârdır.

Meselenin daha da önemli bir yönü demokrasi mücadelesiyle bağıdır. Faşist rejimin militarizmle ne denli içiçe olduğu, sürekli yaratılan ve diri tutulan "dış düşman" imajının içeride sosyal muhalefeti bastırmaya nasıl hizmet ettiği darbeden bu yana defalarca sergilenmiştir, sergilenmektedir. Dolayısıyla dış ilişkilerde bir yumuşama sürecinin bu imajı kırmada hatırı sayılır rol oynayacağına, bir başka deyişle demokrasi mücadelesine katkıda bulunacağına kuşku yoktur. "Eski düşman"larımızdan Yunanistan'la ilişkilerde yumuşama yönünde kalıcı adımların zorlanmasının bu kapsam içinde görülmesi de kuşkusuz son derece önemlidir.

Özal Atina'da kendi payına "işadamlarına olanaklar sağlanması, NATO'nun iki diliminde karşılıklı vetonun kaldırılması" ve "iyi niyet" gösterisi açısından kazançlı dönmüştür. İki ülke halklarının gerçek kazanımlarının ise ancak sorunların siyasi görüşmeler yoluyla gerçek çözümü, ilişkilerde gerginliğin azaltılması ve yumuşama sürecinin güçlendirilmesi temelinde ortaya çıkacağı açıktır. Bu süreç ise "Davos ruhu" çığırtkanlığıyla Özal'ın gerçek niyetlerini perdelemek yerine Özal'ın iç ve dış politika manevra alanlarının dışında kalan ve nihayet, sanat-kültür adamlarının ne denli iyiniyetli olursa olsun yeterince etkili olamayan girişimlerinin de ötesinde adımların atılmasını gerektirmektedir. Diyalog ancak, barış istekleri militarizme karşı kararlı bir karşı çıkışla bütünleştiğinde ve emperyalizmin iki ülke arasındaki ilişkilere müdahalesi safdışı edildiğinde, kardeşlik özlemleri herkesin öncelikle kendi şovenlerini geriletmeyi başardığında asıl sonuçlarını üretecek; Ege'yi bir gerginlik odağı olmaktan çıkaracaktır. ■

Fransa'da Seçim - KP'nin Kalıcı İşlevi

Fransa'da hâlen 2,5 milyonu aşkın işsiz var. Bu ölçüde vahim işsizlik yıllardır sürüyor. Kronikleştiği apaçık ortada. Olgu, diğer çoğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi, 1992 sonrasında yeni bir atılıma hazırlanan Avrupa Topluluğu'nun ekonomik altyapısını kotarma ve o çerçevede sanayinin yeniden yapılanmasını gerçekleştirme çabalarının doğrudan bir sonucu. Yeniden yapılanmanın gerekçesi de, dünya pazarındaki keskin rekabet koşullarına uyum sağlama zorunluluğu. Bu bağlamda ekonomik / sosyal yatırım önceliklerinin yeniden saptanması ve yaygın ileri teknoloji kullanımına tanınan ağırlık öne çıkıyor. Ne ki bu yönde tercihlerin **bu ölçüde** kronik işsizliğe yol açmasının altında, spesifik olarak, hem Fransız hem de diğer Avrupa tekellerinin dayattıkları ekonomik ve mali politikalar yatıyor.

Nitekim "1992" ve "Avrupa" perspektifi ve bu perspektifin gündeme getirdiği türlü "zorunluluk"lar Fransız siyaset adamlarını ve hakim sermaye mihraklarını pek meşgul ediyor. Siyasetçiler her ağızlarını açtıklarında işsizlik olgusunun "felaket"inden ve buna "bir çare bulma" gereğinden söz ediyorlar ama, işsizliğe çare bulmanın çaresine bakmaktan çok, 1992 sonrası Avrupa ortak pazarında Fransız tekelci sermayesinin ve giderek dünya pazarında Avrupa tekellerinin ortak çıkarlarını nasıl koruyup kollayacaklarının hesabını yapıyorlar. Fransa'da 2,5 milyonu aşkın işsizin halini ve geleceğini sermaye çıkarlarına feda etmekten başka çare "olmadığı" görüşünde birleştikleri için de iktidara kim gelirse gelsin işsizlik sorunu vehametini sürdürüyor. Onunla birlikte Avrupa ölçülerinde de olsa yaygın yoksullaşma sürüyor.

1981'de parlamentoda rahat bir mutlak çoğunluk sağlayarak iktidar olan Mitterrand'ın Sosyalist Parti'si iki yıl, işsizliğe çare bulma yönünde birtakım gayretlere giriştikten sonra sermaye çevrelerinin kesin direnişi karşısında pes etti. Yeniden yatırımları kısma, kemerleri sıkma politikasına yöneldi. Seçim SP-FKP işbirliği sayesinde kazanılmıştı ve hükümette komünist bakanlar da görev almıştı. Başta Mitterrand olmak üzere Sosyalist Parti politikacılarının yön değiştirmeleri karşısında Komünistler sol koalisyondan ayrıldılar. Ondan sonra işsizlik sürdü ve alabildiğine arttı. Yoksullaşma süreci hızlandı. Ve 86'da parlamento seçimleri beklenildiği gibi Sosyalistlerin ağır hezimetine sahne oldu. Onların yerine gelen UDF-RPR (sağ cephe) iktidarı tekellerin dayattığı politikayı daha da geliştirerek ve çeşitlendirerek sürdürdü. İşsizlik de gene artarak sürdü. Bu yıl Mayıs ayında Mitterrand'ın yeniden cumhurbaşkanı seçilmesi üzerine erkene alınan Haziran seçimlerinde mutlak da olmayan kıl payı bir çoğunlukla SP yeniden iktidar oldu. Fransız seçmeninin sağ cephe hükümetinden ne bekleyebileceğini anlaması için topu topu iki yıl yetmişti.

Ne ki 88 Haziran seçiminin asıl ilginç yanlarından biri bir başka olguda kendini gösterdi: Seçime katılım, oy verme oranı, %64-70 arasında kaldı. Aşağı yukarı her üç seçmenden biri sandık başına gitmeye gerek görmemişti!

Birlik görüşmelerinin ikinci turu yapıldı:

Ortak Açıklama

Geçen sayımızda, TBKP adı altında birleşme aşamasına varmış bulunan TİP ve TKP ile TSİP arasında siyasi birliği hedefleyen ilk tur görüşmelerin Mayıs ayı başında yapıldığını duyurmuştuk. Bu ilk turda giderilemeyen görüş farkları, esas olarak **parti programı** ile **yasallaşma ve yasal parti** sorununa yaklaşıma ilişkindi. İkinci tur görüşmelerde bu iki konuda tarafların görüşlerini uyumlaştırma yönünde belli bir mesafe katedilmiş ve birliğin programatik ve örgütsel biçimlenişi üzerine çalışmaların bir an evvel başlatılması karara bağlanmıştır.

İkinci tur görüşmelerin ardından yayınlanan Ortak Açıklama'yı aşağıda aynen yayınlıyoruz:

TİP-TKP ile TSİP tarafından 7 Mayıs 1988 tarihinde yapılan ortak açıklamada öngörüldüğü gibi, taraflar 13, 14 ve 15 Haziran 1988 günleri birlik görüşmelerini sürdürmüşlerdir. Birleşme sürecinin geri döndürülemez bir noktada olduğunu saptayan partilerimiz bu süreci hızlandırmak ve sonuca vardırmaktaki kararlılıklarını ortaya koymuşlardır. Taraflar birliğin programatik ve örgütsel biçimlenişi üzerine başlatılacak çalışmayı plana bağlamışlardır.

Partilerimiz işçi sınıfının tarihsel misyonuna bağlı olarak birleşik partinin işlevsel ve etkin olabilmesinin, onun günümüz koşullarına yanıt veren çağdaş, demokratik ve kitlesel bir parti niteliği kazanması ile ilişkili olduğu, işçi sınıfı siyasetinin özgür, yasal çalışma yürütebilmesinin bu bakımdan özel bir önem kazandığı saptamasında birleşmektedir.

Görüşmelerde ele alınan diğer bir önemli konu olan yasallaşma ve yasal parti sorununda partilerimiz her iki amaç için çalışmanın birbiriyle çelişmeyen ve birbirini tamamlayan bir tarzda, en geniş Marksist çevreler tarafından yürütülmesini destekleyeceklerini açıklamışlardır.

Partilerimiz güncel konularda ortak politikalar geliştirmeye, varolan politikalarını uyumlaştırmaya ve somut işbirliğini başlatmaya yönelik adımlar atmayı kararlaştırmışlardır.

16 Haziran 1988

Fransa'nın seçim tarihinde görülen bu en düşük katılım oranı kitlelerin ne denli yaygın bir umutsuzluk içinde olduklarını, güven bunalımının ne ölçülere ulaştığını gösteriyor.

Bunun başka belirtileri de var. Birincisi, Fransız Komünist Partisi'nin oylarındaki beklenmedik artış. Nisan-mayıs'ta yapılan Cumhurbaşkanı seçiminde FKP'nin adayının aldığı oy oranı son 8-10 yıldır süren bir trendi izleyerek %7'nin altına kadar düşmüştü. Parlamento seçiminde bu trendin süreceği ve temsilî sistemle yapılan 86 seçiminde 35 milletvekili çıkaran KP'nin —bu seçimde ekseriyet sistemi uygulandığı gözönünde tutulunca— parlamentoya hemen hiç temsilci sokamayacağı burjuva basınının en gözde kehanet ve yorum konularından biri olmuştu. Oysa FKP Sosyalist Parti'nin 83'ten bu yana sürdürdüğü sağ ağırlıklı politikaları temelden eleştirerek ve ayrıntılı somut alternatifler sunarak girdiği seçimde %11'in üzerinde oy aldı, 27 temsilciyle parlamentoya girdi. Seçim temsilî sistemle yapılmış olsaydı milletvekili sayısının 60'ı geçeceği hesaplanıyor.

Bir başka belirti, aşırı sağ ve faşist akımların giderek güçlendiğinin açıkça görülmesi. Faşist Le Pen'in yönettiği Milli Cephe, Cumhurbaşkanı seçiminde topladığı %14 küsur oydan sonra Haziran seçiminde yine %11 civarında oy aldı. Gerçi eski parlamentodaki 35 milletvekili yerine yenisine sadece tek bir temsilci sokabildi ama, temsilî sistem uygulanmış olsaydı temsilci sayısı 30'u aşmış olacaktı.

Faşist parti bu kadar oyu —ve ilgiyi— nasıl topluyor? Büyük ölçüde bir türlü inişe geçirilmeyen işsizliğin ve yoksullaşmanın yol açtığı toplumsal tedirginliği hem sosyalistlere hem de orta-sağ partilere karşı politik ve sosyal demagoji malzemesi olarak kullanmayı becerdiğinden. Buna uygun ortam bulduğundan... Sosyalist Parti'nin olsun, sağ cephe partilerinin olsun somut ihtiyaçlara ve sorunlara cevap vermeyen politikalarından bezen, sıtkı sıyrılan orta ve küçük burjuva kesimlerin bir bölümü ile dara düşen kimi bilinçsiz emekçiler faşist partinin demagojik çıkışlarının cazibesine kapılıyor. Böylesi koşullarda hiç görülmedik, fazla şaşılacak bir fenomen değil. Antikomünizmin "ilerici" entellektüel çevrelerde nicedir moda olmasının da katkısıyla burjuvazinin toplum üzerinde ideolojik etkinliği sürdükçe başka yerlerde de örnekleri görülebilir.

Nihayet 86'da mutlak çoğunlukla başa geçen Sağ Cephe hükümetini alaşağı eden seçmenin Sosyalist Parti'ye hiç değilse mutlak çoğunluk sağlamamış olması var. Parlamentoda sosyalistler ile sağ cephe partileri arasındaki fark sadece 5. Sosyalistler 277 temsilcide kaldılar. Mutlak çoğunluk olan 289'u tutturamadılar. Bu olguyu, seçmen tercihinin "merkez"de yoğunlaştığı, umutların parlamentodaki iki hakim kanat arasında dengeye bağlandığı tarzında yorumlayanlar var. Ama bu bile, seçime katılım oranındaki olağanüstü düşüklüğe eklenince, ülkede iktidar olabilecek iki ana politik mihrakın birinden olduğu kadar diğerinden de seçmenin ne ölçüde soğumuş olduğunun kanıtıdır.

Ama asıl ilginç nokta şu: Sosyalist Parti ile FKP bir arada sayıca mutlak çoğunluğu pekâlâ oluşturabilecek durumdalar. Buna rağmen birlikte hükümet olmalarının koşulları yok. 81'de birleşik solun büyük zaferinden bu yana çok şeyler değişti. Mitterrand ve SP büsbütün sağa çarkettiler. O yolda da kararlılar. Gerek Mitterrand'ın yeniden seçildiği Başkanlık seçimi, gerekse bir ay sonraki Parlamento seçimi kampanyalarında Sosyalistlerin tutumu, açıkça ve altı özellikle çizilerekten, "merkez"e (yani sağa) "açılım" doğrultusundaydı. O durumda FKP, seçim sonucu ne olursa olsun SP ile birlikte hükümet olmayacağını, Sosyalistlerin 83'ten sonra yöneldikleri ve ve hâlâ ısrarla sürdürdükleri sağ politikaların sorumluluğuna katılmayacağını daha seçimden önce belirtmişti. SP kendi "doğru" bildiği, önüne açılan tek "mümkün" yolda kendine yeni ittifaklar, ortaklıklar arayarak gidiyor. Yeni Rocard hükümeti, arasına eski sağ cepheden ayrılıp gelen —ve gelirken kendi politik "nüans"larını da beraber getiren— birkaç "merkez"-cinin katıldığı bir azınlık hükümeti. Sağ cephe muhalefeti karşısında ayakta kalabilmek için KP'nin destek olabileceği politikalar yerine, "merkeze açılım" adı altında sağa savrulmayı sürdürmekte kararlı. Sağ cephe muhalefeti içinden yeterli sayıda yüzer-gezer desteği her zaman bulabileceğine emin görünüyor. Her şeye rağmen kimi kılçıklı konularda güç durumda kalacak olduğunda da, sağın ekmeğine yağ sürmemeyi tercih edeceği bilinen FKP'nin gönülsüz desteğine güveniyor.

Siyasi yorumcuların pek hayran oldukları Mitterrand'ın "sihirbaz taktisyenliği" bu durumda yine kendini belli ediyor ama Mitterrand'-vari politika oyunculuğu pekâlâ ters de tepebilir. Parlamentoda 27 kişilik FKP grubunun kritik ağırlığı, SP'de genellikle "katılar" diye adlandırılan daha radikal akımların da varlığı göz önünde tutulduğunda, genel Faransa solunda yeni politik dengelerin belirmesi perspektifinin açık kalmasında belirleyici rol oynayabilecek bir unsurdur.

Fransız Sosyalist Partisi'nin kurucusu ve yönlendiricisi Mitterrand'ın Fransız Komünist Partisi'nin yerleşik, köklü gücünü ve etkinliğini kırarak sosyal demokrasiyi Fransa'da solun tek mihrakı kılmayı misyon edinmiş olduğu ötedenberi biliniyor. 81 (83)-86 arası dönem SP'nin temsil ettiği "sosyal demokrasi kadar solculuğun" sermaye güçleri ve sağ partiler karşısında ne denli acze mahkûm olduğunu gözler önüne serdi. Bugün aynı SP yine "solun tek mihrakı" olma iddiasıyla ülkede burjuvazinin işlerini, burjuvazi tarafından empoze edilen politikalarla, burjuvazinin sağ ve "merkezci" denilen politikacılarıyla ortak zeminler arayarak, ortaklıklar kurarak yürütmeyi üstlenmiş durumda. FKP'nin oylarında son seçimde görülen toparlanma eğilimi bu bağlamda anlam ve önem kazanıyor. Oyların daha da fazlasının toparlanamamış olmasının toplumsal, politik, konjonktürel nedenleri bir yana, çalışan kitlelerin kazanılmış haklarına, yaşam düzeyine ve geleceklerine tutarlılık ve kararlılıkla sahip çıkma gereği FKP'nin toplumsal/politik işlevini yeniden öne çıkarıyor. Bir başka deyişle, Fransa'da solun tek gerçek mihrakının FKP olduğu bir kez daha kanıtlanıyor. ■

SBKP MK 19. Parti Konferansı Tezleri

28 Haziran'da toplanan SBKP 19. Parti Konferansı, ülkenin çok yönlü gelişmesinde tarihi bir dönemeci oluşturan perestroika hamlesinin, geçen üç yıldaki deneyler ve edinilen tecrübe ışığında değerlendirildiği, Parti ve toplum hayatının her alanında etkisini kısa ve uzun vadede güçlü biçimde duyurması sözkonusu önemli oluşumların şekillendiği güçlü bir platform oldu. Aşağıda çevirisini yayınladığımız SBKP MK 23 Mayıs Plenumu'nda kabul edilen Konferans Tezleri, Konferans öncesi ve esnasında tartışmalara ve yeni oluşumlara ışık tuttu.

(Almanca ve İngilizce metinlerden karşılaştırmalı çeviridir.)

Ülkemiz, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin yönlendirdiği ve örgütlediği tarihsel önemde köklü değişiklikler yaşıyor. SBKP MK Nisan Plenumu (1985) ve 27. Kongre, Parti'nin doğrultusunu sosyo-ekonomik gelişmenin hızlandırılması, Sovyet toplumunun her yönüyle yenilenmesi ve sosyalizmin nitelik olarak yeni bir düzeye yükseltilmesi olarak belirledi. Bu çığır açan strateji, SBKP MK Ocak ve Haziran Plenumlarında (1987), Ekim Devrimi'nin 70. yıl kutlamalarında ve MK'nin bu yıl yapılan Şubat Plenumunda derinleştirildi ve somutlandı. Böylece toplum yaşamının her yönünü yeniden yapılandırmanın teorisi ve bilimsel politikasının temelleri atılmış oldu.

Perestroikanın hedefi, sosyalizmin insancıl özünü ve yaratıcı gücünü tam olarak ortaya çıkarmaktır. Bu hedefe ulaşmak, demokrasi ve açıklığın geliştirilmesinden, halkın özyönetiminden, köklü ekonomik reformdan, toplumun manen arındırılmasından, insanın özgür ve çok yönlü gelişimini sağlayacak yaratıcı imkanların açığa çıkarılmasından ayrı düşünülemez.

Perestroikanın ilk sonuçları nelerdir, onun önündeki engelleri kaldırmak, devrimci yenilenme süreçlerine yeni ve güçlü bir ivme kazandırmak ve bu süreci geri dönülmez kılmak için neler yapılmalıdır?

Komünistleri ve tüm Sovyet halkını derinden ilgilendiren bu sorulara, 28 Haziran 1988'de Moskova'da başlayacak olan 19. Tüm Ülke Parti Konferansı cevap vermek zorundadır.

Konferansın gündemi şöyledir: 1. SBKP 27. Kongre kararlarının uygulanmasında kaydedilen ilerleme, 12. Beş Yıllık Plan'ın ilk yarısının en önemli sonuçları ve perestroika sürecinin derinleştirilmesinde Parti örgütlerinin görevleri; 2. Parti ve toplum yaşamının daha da demokratikleştirilmesi için alınacak tedbirler.

Konferansta tartışmaya sunulan konular, Parti ve ülke açısından hayati öneme sahiptirler. Yaptıklarımızı gerçekçi bir biçimde değerlendirmek, ciddi bir eleştirel ve özeleştirel analize tabi tutmak, aldığımız kararların nasıl yerine getirildiğini soruşturmak, dikkatimizi öncelik taşıyan konularda yoğunlaştırmak, olumlu tecrübeleri genelleştirmek ve ileri doğru gidişimizin perspektiflerini belirlemek zorundayız.

SBKP MK'nin aşağıdaki tezleri, bu sorunlar üzerine bir tartışma platformu olarak sunulmaktadır.

1. Perestroika toplumda esas olarak yeni bir ideolojik-politik durum yarattı; bir gerçeklik haline geldi; güç, derinlik ve genişlik kazanıyor ve toplumun tüm katmanlarını ve yaşam alanlarını kapsıyor. MK Şubat Plenumu (1988) mevcut sürecin ideolojik özünü bir zihniyet devrimi ve ideolojik bir yenilenme olarak belirlemişti. Çağımızın belirgin bir özelliği gerçek bir düşünce pluralizminin oluşması, fikir ve çıkarların açıkça karşılaştırılmasıdır. Böylece Sovyet insanları entellektüel ve manevi potansiyellerini daha tam olarak kullanma, toplumsal yaşama daha aktif olarak müdahale etme imkanlarını elde edeceklerdir.

Perestroika platformu işçi sınıfını, köylülüğü, aydınları ve tüm sosyal güçleri siyasi olarak birleştiriyor. Sovyet insanları çalışmaları ve toplumsal faaliyetleri ile ülkedeki devrimci değişiklikleri giderek daha etkin bir şekilde destekliyorlar. Bu, bugün toplumsal gelişmedeki ana eğilimdir ve perestroikanın ilk aşamasının en önemli sonucudur.

Perestroika diyalektik bir süreç olarak aynı zamanda zorlukların aşılması ve yeninin eskiye karşı mücadelesi şeklinde gelişiyor. Tutucu, bürokratik zihniyet artıklarının özellikle inatçı oldukları görüldü. Sosyalizmi dogmatikçe kavrama yanlıları konumlarını oldukça yavaş terkediyorlar. Ekonomideki ve hayatın diğer alanlarındaki eski, emre dayalı yönetim metodları muhafaza edilmeye çalışılıyor.

Bu olumsuz fenomenler aşılmaksızın daha ilerlemek ve perestroikanın temel görevlerini yerine getirmek mümkün değildir. Politik ve ideolojik çalışmanın teorik düzeyini yükseltmeli ve sosyalizmin hayati önemdeki sorunları üzerine yaratıcı tartışmaları derinleştirmeliyiz. SBKP MK düşünce çeşitliliğini desteklerken, tartışmaların sadece sosyalizm temelinde ve sosyalizm için yapılması halinde verimli olacağının altını çizmektedir. Tartışmalar, toplumumuzun tümü için hayati olan problemlerin çözümlerini daha da karmaşıklaştıracak politik sürtüşmelere ve sosyal güçlerin bölünmesine yol açmamalıdır.

Bu, son zamanlarda ilgiyi oldukça fazla çektiği üzere, tarihin birçok duyarlı meselesi için de geçerlidir. Parti açıklık ve alenilik politikasını, geçmişimizin ve günümüzün sorunlarının özgürce tartışılması politikasını kararlıca sürdürecektir, çünkü ancak böylesi bir politika Sovyet toplumunun manevi olarak ilerlemesine, onun insani karakterine yabancı olan her şeyden arınmasına hizmet edebilir.

Sosyalizmin hedef ve değerleri ile bunlara hangi araçlarla erişileceği, bu hedef ve değerlere erişmek için insanların hangi bedeli ödemek zorunda kaldıkları sorunlarına asla kayıtsız kalamayız. Geçmişte haksız politik suçlamaların ve kanunsuzlukların kurbanı

olan kişileri rehabilite etmek, Parti ve yurttaşlık görevimizdir.

Parti ve toplumda görüşlerin kıyaslanması, eleştiri ve özeleştirinin işlemesi için sürekli etkin olacak bir mekanizmaya ihtiyacımız var. Açıklık politikasının tartışma götürmez başarıları pekiştirilmeli ve çoğaltılmalıdır. Ülkemizde tarihsel olarak ortaya çıkmış ve kendini kabul ettirmiş olan ve günümüzdeki demokratikleşme süreçleriyle organik bağ içinde bulunan tek partili sistemde bu sorun hayati bir öneme sahiptir. Burada Leninist yaklaşım çok önemlidir. Lenin fraksiyonculuğu mahkum ederken, yoldaşlarının şu ya da bu sorunda kendisininkinden farklı düşüncelerinden dolayı kovuşturulmasına kesinlikle karşı çıkmıştır. Sürekli ve yapıcı politik diyalog, tartışmaların medeni biçimde sürdürülmesi, iç ve dış politika konuları üzerine kapsamlı bilgilendirme, kamuoyunun fikirlerinin araştırılması ve dikkate alınması, Parti yaşamının vazgeçilmez özellikleri olmalıdır.

2. Ekonomik ve sosyal gelişme sorunları MK'nin Nisan Plenumu'ndan bu yana Parti faaliyetinin oldukça önemli bir bölümünü oluşturdular.

Duraksama (stagnasyon) yılları, bilindiği gibi ülkeyi ekonomik bir krizin eşiğine getirdi. Ekonominin ekstansif, müsrif bir biçimde yönetimi kendini tümüyle tüketti. Ekonominin yapısı ve teknik düzeyi günümüzün ihtiyaçlarına cevap vermiyor. Emirle, idari işletmecilik yöntemleri ciddi şekilde frenleyici bir faktör haline geldi. Üretim verimliliği ve halkın yaşam düzeyi gelişmez oldu. Pekçok sosyal sorun savsaklandı. Ülkenin mali işleri ciddi biçimde bozuldu, kadroların sorumluluk bilinci ve çalışma disiplini gevşedi.

Parti, ülkeyi durgunluktan çıkarmak, ekonomik durumu geliştirmek, gelişmeyi halkın hizmetine sunmak ve bilimsel-teknik ve ekonomik alanlarda uluslararası düzeyde üst bir seviyeye en hızlı bir şekilde erişmek için uzun dönemi kapsayan tedbirleri alıp uygulamak gibi güç bir görevle karşı karşıya kaldı.

İlk adım olarak ekonomide temel düzenin sağlanması ve disiplinin sağlamlaştırılması, kadrolardan daha fazla taleplerde bulunulması ve insanların normal çalışmasını engellediği giderek daha fazla göze batan bürokratik yöntemlerin ortadan kaldırılması için yoğun çalışmalar yapılması gerekti. Tüm ekonominin teknolojik düzeyinin yükseltilmesinin temeli olarak, bilimsel teknik ilerlemeye ve makine yapımının modernizasyonuna özel önem veren yeni bir yapılanma politikasını pratikte gerçekleştirmeye başladık. Ürünlerin kalitesinin iyileşmesine hizmet edecek somut ekonomik ve örgütsel tedbirler hayata geçiriliyor.

Sosyal alandaki gelişmeyle ilgili olarak mali imkanların tahsisinde, geçmişte uygulanan "bakiye prensibi"nin aksine, konut yapımı, sağlık hizmetleri, halk eğitiminin geliştirilmesi, kültürün maddi temellerinin güçlendirilmesi ve diğer sosyal amaçlar için yapılan harcamalar artırıldı.

İşletmecilikte idari yöntemlerden, ekonomik yönetim yöntemlerine geçişi, keza kollektiflerin ve tek tek çalışanların emeklerinin ürünlerine olan ilgilerinin güçlendirilmesini güvence altına alacak köklü bir reformun hazırlanması ve pratikte gerçekleştirilmesi ana önemde görüldü. Devlet işletmeleri (birlikleri), kooperatifçilik ve kişisel çalışmayla ilgili yasaların çıkartılması, bu doğrultuda atılan önemli adımlardır. Ülkede işletmeleri kâr-zarar muhasebesine, iyi çalışma ve özyönetim için örgütlenme ve teşviklerde ileri biçimlere yöneltmek üzere geniş çaplı bir faaliyet başladı. Bunlar çalışma kollektiflerinin inisiyatifini, girişimcilik ruhunu özgür kılıyor, onları azami etkinlikle çalışmaya teşvik ediyor, ücret eşitlemeciliğinin tüm biçimlerinin aşılmasına hizmette bulunuyor ve demokratikleşme sürecinin maddi temellerini yaratıyor.

Parti çeşitli sözleşme biçimlerinin geliştirilmesi yoluyla sovhoz ve kolhozların potansiyelinin tam olarak kullanılmasına ve gerek mevcut tarım işletmeleri çerçevesinde, gerekse diğer işletme ve ekonomi dallarıyla karşılıklı ilişki içerisinde geniş bir kooperatifler ağı kurulmasına yönelmiştir.

Doğal olarak iki-üç yıl köklü ekonomik reformların hayata geçirilmesi için yeterli süre değildir. Bu dönüşümlerin henüz başlangıç aşamasında, bir tür geçiş döneminde bulunuyoruz. Devlet İşletmeler Yasası ve ekonomik reformlarla ilgili diğer kararlar daha henüz bu yıl uygulamaya konuldular ve bu nedenle henüz tam olarak etkin değiller, çünkü bu kararlar beş yıllık plan döneminin ortasında, eski fiyatların yürürlükte olduğu, üretim araçlarında toptan ticaretin olmadığı ve süregiden mal darlığı şartlarında yürürlüğe girdiler. Bilimsel-teknik ilerlemenin hazırlanan ve şimdi uygulanmakta olan temel programlarının meyvalarını hemen vermesi beklenemez.

Buna rağmen olumlu değişiklikler görülmektedir. En önemlisi, bir kriz durumuna dönüşme tehlikesi gösteren eğilimlerin büyümesinin önünü alabildik, bu eğilimleri tersine çevirebildik ve kesintisiz ilerlemenin belirli ön şartlarını yaratabildik.

Sözkonusu olan sadece sanayi üretimindeki büyüme temposunun yükselmesi, temel fonların hızlı şekilde harekete geçirilmesi ve diğer nicel verilerin iyileştirilmesi değildir. Önemli olan, bütün bunların daha sağlıklı bir ekonomik temelde sağlanmış olmasıdır. İlk defa geçen yıl, ulusal gelirdeki toplam büyüme emek üretkenliğinin yükselmesiyle sağlandı. Modern araçların yeni türlerinin geliştirilmesi ve üretim tekniklerinin iyileştirilmesi çabasında umut verici ilk sonuçlar şimdiden elde edildi. Tarım üretiminde belirli bir artış oldu.

Sosyal alandaki durum da değişti. Son iki yılda işçilerin ve memurların ortalama aylık ücretlerinde hemen hemen yüzde altı oranında; kolhozlardaki çiftçilere yapılan ödemede ise yüzde 8,9 oranında bir artış oldu. Konut alanındaki yıllık artış da 11. Beş Yıllık Plan'a kıyasla 15 milyon metrekare olarak gerçekleşti. Alkolizme karşı alınan tedbirlerin de küçümsenmeyecek ölçüdeki yardımıyla, ölüm oranı gerilerken, doğum oranı yükseldi.

Olumlu sonuçlar alınmış olmakla birlikte, bunlar, ülkenin sosyal ve ekonomik gelişiminde temelden bir değişiklikten söz etmemizi henüz haklı kılmıyorlar.

Ekonominin ağır işleyen yapısı, müsriflik gösteren karakteri henüz varlığını koruyor. Ulusal gelirin büyümesi ve kaynak tasarrufu ile ilgili hedeflere henüz ulaşılamıyor. Makine yapımı planlandığından daha yavaş gelişiyor. Elektronik sanayiinde yüksek kalitede ürünlerin ve modern yapı malzemelerinin eksikliği sürüyor.

Özellikle de tüketim malları üretiminin öncelikle artırılmasına ilişkin yükümlülükleri yerine getirme konusundaki başarısızlıklar hoşgörülemez. Halkın gıda maddelerine olan ihtiyacını karşılamada hâlâ zorluklarla karşılaşılıyor. Tüketim malları üretiminin artırılması ve kalitesinin iyileştirilmesi ile mal sürümü artışında hedeflere ulaşılamadı. Mal-para dengesizlikleri ile devlet bütçesindeki açık halihazırdaki üretimi ve bizzat reformun ilerlemesini olumsuz yönde etkiliyor.

Reformun başlamasıyla beliren imkanlar, besbelli yeterince kullanılmıyor. Konferans bunun nedenlerini araştırmalıdır. Ekonomide bir sistemden diğerine geçişin beraberinde belli güçlükler getirdiği gözönüne alınsa da, sorunların pek çoğunun nedenleri ekonomi alanındaki bir kısım yöneticilerimizin ve bazen tüm bir kollektifin tutucu ve geri zihniyetinden, alışılmış araç ve metodlara sıkı sıkıya sarılıp, eskiden olduğu gibi yaşayıp çalışmaya devam etme çabalarından kaynaklanmaktadır.

Ekonomik reformun gerçekleştirilmesi için alınan tedbirlerin, hatırı sayılır ölçüde bir dizi bakanlığın, diğer devlet ve ekonomi organlarının bürokratik tutumları nedeniyle aksadıkları görmezden gelinemez. Çoğu kez, devlet görevleri, ekonomik normlar ve diğer yeni yönetim yöntemleri adı altında, aslında eski emirle yönetim usûlleri muhafaza edilmek isteniyor. Çeşitli endüstrilerden sorumlu olan bakanlıklar düzeyinde perestroika, işletmelerdeki perestroikadan belirgin şekilde geri kalmaktadır. Bu bağlamda ekonomik reformun özünü çarpıtan ve işletmelerle ilgili yasayı doğrudan ya da dolaylı olarak zayıflatmak isteyen girişimler ödün verilmeksizin mahkûm edilmelidirler.

Hayat bizi, tekelci tutumlara, durağanlığa ve tutuculuğa karşı, ekonomik yarışmayı geliştirmek gibi ciddi bir sorunla karşı karşıya getiriyor.

İçinde bulunduğumuz durum nedeniyle, SSCB Devlet Planlama Komitesi'nin, SSCB Devlet Malzeme ve Teknik Donanım Temini Komitesi'nin, SSCB Maliye Bakanlığı'nın, çeşitli bakanlıklar ve cumhuriyetler düzeyindeki diğer merkezi devlet organlarının, cumhuriyetlerin ekonomik organlarının, keza işletmelerin ve kuruluşların faaliyetleri analiz edilmeli ve değerlendirilmelidir. Bu, özellikle önümüzdeki, tüm dallardaki işletmelerin maliyet muhasebesine ve kendini finanse eden bir yapıya dönüştürülmeleri perspektifiyle bağlantılı olarak çok önemlidir. Perestroikanın başlangıç aşamasından çıkarmamız gereken ders, ekonomik reform ilkelerinin tam olarak gerçekleştirilmesinde belirleyici olan sorunların çözümünün hızlandırılmasıdır. Bu, üretim araçlarında toptan ticarete geçişi daha da hızlandırmak, kredi ve maliye sistemini iyileştirici tedbirleri gerçekleştirmek, fiyatlar ve fiyatlandırmayla ilgili reformu zamanında uygulamak için de sözkonusudur. Aksi halde işletmelerin maliyet muhasebesine gerçekten tam anlamıyla geçmeleri, çalışma kollektiflerinin tam özerkliğinin sağlanması, kooperatif hareketinin gelişmesi, ekonomide üretkenliğin yükseltilmesi ve nihayet halkın refahının artırılması mümkün değildir. Burada perakende fiyatlardaki değişikliğin halkın yaşam standartlarına zarar vermeyecek şekilde gerçekleştirilmesi gereği vurgulanmalıdır.

Sonuç alıcı bir sosyal politika Parti faaliyetindeki en önemli önceliklerden birisidir. İşte bu nedenle 13. Beş Yıllık Plan'ın hazırlanmasında ekonomik gelişmenin sosyal yönü ön sıraya konulmalıdır. Sovyet halkının kaliteli gıda maddelerine olan ihtiyacının en kısa zamanda karşılanmasına özel bir dikkat sarfedilmelidir. Pazara yeterli miktarda ve geniş bir çeşitlilikte kaliteli tüketim mallarının sunulması, modern bir hizmetler alanının yaratılması, konut yapımının daha da hızlandırılması, mevcut sağlık hizmetleri ve eğitim programlarının başarıya ulaşması sorunları da daha az önemli değildir.

Çevrenin korunması çabalarının aktifleştirilmesi ve ülkedeki ekolojik durumun köklü biçimde iyileştirilmesi için alınan kapsamlı tedbirlerin gerçekleştirilmesi, ilk sırada yer alan görevler arasındadır.

SBKP 27. Kongresi'nde kabul edildiği gibi, üretimle ilgili birinci görev, makine yapımının, elektroniğin, keza cihaz ve alet üreten makinelerin yapımının temel dallarında gelişmenin hızlandırılması programıdır. Gelecek yıldan itibaren üretim ve yatırım alanlarındaki yapısal politikayı daha kesin ve köklü biçimde değiştirmeye başlamalı, bunu yaparken etkin tutumluluk ve kaynak tasarrufu önlemleri almalıyız.

12. Beş Yıllık Plan'ın hedeflerine ulaşmak ve ekonomik ve sosyal alanlarımızı niteliksel olarak yeni bir aşamaya yükseltmek mümkündür. Yüzlerce hatta binlerce Sovyet işletmesinde üretkenliğin önemli ölçüde artmış olması ve yeni koşullar altında üretilen ürünlerin kalite bakımından dünya seviyesinde bulunması bunu göstermektedir. Tüm göstergeler açısından yalnızca tek tek işyerleri ya da birlikler değil, bir bütün olarak sanayilerin ayak uydurması sözkonusu. Daha iyi bir işletmecilik temelinde, gıda maddeleri ile kamuya mal ve hizmetlerin temininde ülke ortalamasının üzerinde bir seviyeye erişmiş bölge ve cumhuriyetler bulunuyor. Ekonomideki tüm yöneticilerin ve çalışma kollektiflerinin öncelikli görevi ileri işletmeler örneğini izlemek, onların tecrübelerinden yararlanmak, asalaklığı ortadan kaldırmak ve kendi insiyatifini geliştirmektir.

3. Perestroika bilim, eğitim ve kültürdeki gelişmenin vaat ettiği entellektüel ve manevi potansiyelin çok yönlü geliştirilmesini ve azami kullanımını zorunlu kılıyor.

Partinin ekonomik ve sosyal stratejisinin temeli bilimsel ve teknolojik ilerlemeyi hızlandırmaya, ilk sırada da —mikroelektronik, robot tekniği, informatik, biyoteknoloji gibi ileri teknolojileri geliştirmek üzere— bugünkü seviyesinin kazanımlarına hakim olmaya,

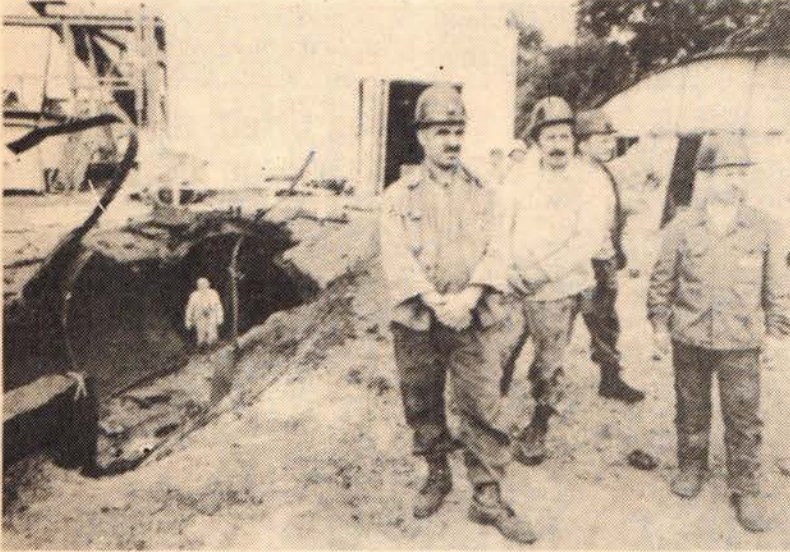
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

Yurtdışı Eki

SAYI: 321
TEMMUZ 1988

İş Kazası mı, Cinayet mi?

Geçtiğimiz Haziran ayının başında F.Almanya'nın Borken şehrindeki linyit kömür madeninde meydana gelen olay 51 maden işçisinin hayatına maloldu. Biri Türkiyeli olmak üzere 6 işçi şanslarının da yaver gitmesiyle son anda kurtulabildi.

F.Almanya'nın en eski linyit kömür madeni olan ve 1993 yılında üretime son verileceği açıklanan bu iş yerini 1927 yılından beri Preussen Elektra adlı bir enerji kuruluşu işletiyor ve madenden çıkarılan linyitler yine aynı kuruluşa bağlı bir enerji santralinde kullanılıyor.

F.Almanya'da 1962 yılında 299 kömür madeni işçisinin ölümüyle sonuçlanan olaydan sonra en büyük maden faciası olan Borken linyit madenindeki patlama ve sonuçları çeşitli yönleriyle üzerinde durulmaya açık.

Preussen Elektra yetkililerinin patlamadan hemen sonra yaptıkları açıklamaya göre Borken'daki linyit madeni F.Almanya'nın en modern ve emniyetli araç ve cihazlarıyla donatılmış linyit madeni imiş. Patlamadan sonra kurtarma çalışmalarına katılanların belirttiğine göre ise maden dehlizinin tavanlarının çökmemesi için odun kalaslar kullanılmış, bu odun kalaslarının birçoğu çeşitli yerlerinden çürüyerek işlevlerini yitirmişler.

Yine madende çalışan işçilerin olaydan sonra belirttiklerine göre modern cihazlara sahip olmasıyla övünülen bu işyerinde kömür tozu yoğunluğunun çok nadir ölçüldüğü, bir faciaya sebep olabilecek böylesi bir tehlikenin hiçbir şekilde ciddiye alınmadığı ortaya çıktı. İşçilerin böylesi açıklamalarından sonra Preussen Elektra yetkilileri ölçüm işine neden önem vermediklerini "linyit kömür madenlerinde kömür tozu yoğunluğundan bir patlamanın hemen imkansız olabileceğini" söyleyip hem baskın çıkmaya hem de suçlarını örtbas etmeye çalıştılar. Yetmedi, işçilerin kömür madenlerinde sigara içtikleri, patlamanın böylesi bir bağlantıdan meydana gelebileceği ortalığa yayıldı. Patlamanın, bir önceki gün madene indirilen 800 kilo ağırlığındaki dinamitin patlamasından olabileceği ileri sürüldü.

Bir hafta kadar süren ve özellikle başlangıçta kimin ne yaptığı belli olmayan tam bir kaosu andıran kurtarma çalışmaları süresince üzerinde tartışılan bu savlar, ocağı inceleyen bilirkişi raporuyla sonuçlandı ve aydınlığa kavuştu. Açıklanan bilirkişi raporuna göre Borken linyit ocağındaki patlama, yoğunluğu çok artan kömür tozu infilakından ileri gelmiş, çeşitli yerlerde mahzur kalan işçiler de karbon monoksit gazından boğularak ölmüşler.

Bu noktada sırf şu söylenebilir: İşçi sınıfı Borken'deki linyit kömür madeninde burjuvazinin daha çok kâr etmek açgözlülüğüne 51 kuban daha vermiştir. Dehliz tavanlarının çökmemesi için kullanılan ve ucuza getirilen odun kalasların yerine başka materyaller kullanılmış olsaydı —ki çürüyen odun kalasların çıkardığı bir gazla yoğunluğu artan kömür tozunun bir araya gelmesinin kimyasal sonucuyla patlamanın gerçekleştiği söyleniyor— kömür tozu patlamasının linyit ocaklarında olamayacağı rahatlığıyla hareket edilmeyip, biraz masrafa girip sık sık ölçümler yapılsaydı, Preussen Elktra'nın sahipleri belki biraz daha az kâr edeceklerdi, ama 51 maden işçisi de bugün yaşıyor olacaklardı.

Tabii ki, bunlar burjuvazinin "mizacı"na uygun şeyler değil. Ancak mücadele sonucu ona dayatılacak tedbirlerdir. Onlar daha çok kâr etmek için dün 299, bugün 51, yarın kim bilir kaç işçiyi daha böyle ölüme göndereceklerdir. İşçi sınıfının başı sağolsun. ■

Nelson Mandela 70 Yaşında

Afrika Ulusal Kongresi ANC'-nin lideri Nelson Mandela 17 Temmuz 1988'de 70 yaşına giriyor.

Yaşamının 25 yılını ırkçı Botha rejiminin zindanlarında geçiren Nelson Mandela, gençliğinde başlattığı mücadelesine hapishanelerde de devam ediyor. G.Afrika'da ırkçılığa karşı verilen mücadelenin sembolü olmayı sürdüren Mandela, ırkçı Botha rejiminin silahlı mücadele kararından vazgeçmesi koşuluyla serbest bırakılma tekliflerini de tereddütsüz reddediyor.

Nelson Mandela 70 yaşına girerken, yaşamını ve mücadelesini yakından takip eden dünya ilerici güçleri, demokrasi ve barış yanlıları, onun büyüklüğüyle eşdeğerde kutlama toplantıları ve gösteriler düzenliyorlar.

Haziran Temmuz tarihleri arasında bir aylık süreyi kapsayacak olan Mandela'ya özgürlük ve 70. yaş yıldönümü kutlama gösterilerinin ilki 16 Haziran'da Londra'da Wembley futbol stadyumunda yapıldı.

Yüzbine yakın izleyicinin hınca hınç doldurduğu Wembley stadyumunda düzenlenen konsere dünyanın ünlü müzik grupları, şar-

Sharpeville Altılısı'nı Kurtarmak Ellerimizdedir

Sharpeville G.Afrika'da bir şehir. 1960 yılının Mart ayından bu yana dünya ilerici kamuoyunda yakından tanınıyor. Irkçılığa karşı mücadelenin toplu kıyıma varan bir yoldan bastırılmaya çalışıldığı bu şehirde 1984 Eylül'ünde ırkçılığa karşı yükselen eylemler yine kanlı bir şekilde bastırılmıştı. Polis'in hareket eden her şeye ateş ettiği bu kanlı katliamda Sharpeville siyah belediye başkanı da ölenler arasındaydı.

Irkçı rejimin polisi 1984 olaylarının hemen ardından birkaç "tanık"-ın ifadelerine dayanarak, belediye başkanını öldürdükleri iddiasıyla 8 siyahı gözaltına aldı. Aralık 1985'de de hiçbir somut delilin olmamasına, "tanık"ların bir kısmının ifadelerinin baskı ve şantajla alınmış olduğunun açığa çıkmasına rağmen 8 siyah tutuklunun ikisi ömür boyu hapse, altısı da idama mahkum edildiler.

En basit hukuk ilkelerinin dahi tamamen ayaklar altına alındığı bu uydurma ve göstermelik mahkemeden sonra dünya demokrasi güçlerinin, ilerici kuruluşların baskı ve girişimleri sonucu infaz çeşitli defalar ertelenmek zorunda kalındı. En son, Haziran 1988'de "Sharpeville Altılısı"nın avukatlarından Prakash Diar'ın mahkemeye müvekkillerinin suçsuzluğuyla ilgili sunduğu deliller beyaz hakim Human tarafından okunmadan, gözden geçirilme zahmetine bile katlanılmadan reddedildi ve idamların 19 Temmuz 1988'de infaz edileceği açıklandı.

"Sharpeville Altılısı"nın avukatı Prakash Diar, duruşmadan sonra kendisiyle yapılan röportajda son durumu dünya kamuoyuna şöyle açıkladı: "Müvekkillerimle duruşmadan sonra konuştum. Dilekçemizin ve dellilerimizin reddedilmesini biraz yıkım, biraz kızgınlıkla karşıladılar. Altısı da aylardır içinde bulundukları korkunç psikolojik baskıya rağmen yaşamları için bilinçli bir mücadeleye sonuna kadar devam edeceklerini, suçsuz olduklarını yinelediler. Bize, avukatlarına yılgınlığa kapılıp pes etmememizi rica ettiler."

G.Afrika'da beyaz ırkçılığın denetim altında tuttuğu mahkemelerde hukuk yolunu kullanarak olumlu bir sonuç alınamayacağını açık olarak gören avukatlar, dünya kamuoyuna, ilerici insanlığa altı siyah insanın idam edilmelerinin önlenmesi için girişimlerde bulunmaları çağrısında bulundular. Şu anda dünya ilericileri "Sharpeville Altılısı"nı ırkçı G.Afrika rejiminin elinden kurtarma sorumluluğu ile karşı karşıyadır. ■

kıcıları katıldı. Irkçı Botha rejimini lanetleyen, Mandela'ya özgürlük isteyen ve 70. yaşgününü kutlayan şarkıların söylendiği bu büyük gösterinin sunuculuğunu yine dünyaca ünlü çeşitli sanatçılar yaptılar.

BBC tarafından tüm dünyaya naklen yayınlanan konseri ayrıca 60 ülkeden yarım milyara yakın kişi de televizyonlarından izlediler. Bu gösterilerin siyasi içeriğini zayıflatan tek unsur, ırkçı rejimin Batılı dost ve destekçilerini, ikiyüzlü işbirlikçilerini, en başta da ABD, Britanya ve F.Alman hükümetlerini teşhir görevinin ihmal edilişiydi.

Londra'da düzenlenen bu kitlesel konseri önceden çeşitli baskı ve karanlık girişimleriyle sabote etmeye uğraşan ama bunda başarılı olamayan ırkçı Botha rejimi, dünya halklarına malolan bu büyük gösteriyi Güney Afrika televizyonlarından elbette yayınlatmadı ama dünyanın çeşitli ülkelerinden yaklaşık yarım milyar insanın kalbinin 11 Haziran günü Mandela için atmasına engel olamadı.

Nelson Mandela'nın 70. yaş yıldönümünde "Mandela'ya Özgürlük" talebi dünya demokrasi güçlerinin kitlesel ve eylemleriyle hakları sarıyor, tüm dünyaya maloluyor.

Londra'nın Wembley stadyumunda düzenlenen bu büyük gösterinin hemen ardından Amsterdam'da 50 bin kişinin, Wolfsburg'da 20 bin Volkswagen çalışanının katıldığı kitlesel gösterilerde de Mandela'nın derhal serbest bırakılması istendi.

Yine basına yansıdığına göre 17-18 Temmuz tarihlerinde F.Almanya'nın Frankfurt ve Münih şehirlerinde "Mandela'ya Özgürlük" talebi altında müzik gösterileri yapılacak. ■

Yalancının Mumu...

12 Eylül faşizminin sivil uzantısı Özal hükümeti, göz diktiği Avrupa Topluluğu üyeliğinin gerektirdiği bazı "düzenlemeleri" kademe kademe yerine getiriyor! Ve 12 Eylül 1980'de silah zoruyla rafa kaldırılan demokratik hak ve özgürlüklere yeniden "işlerlik kazandırarak" Türkiye'ninki de dahil dünya kamuoyuna demokrasiye geçildiğini kanıtlamaya çalışıyor.

Avrupa Topluluğu'na üye olabilmek için Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun çalışma yaşamıyla ilgili belirlediği asgari müştereklere uyulması gerekiyordu. Bunun için 1982 Anayasası'ndaki sendikal hak ve özgürlüklerin üzerinde baskı ve yasaklamaların kaldırılması lazımdı. İşçi tarafının hiçbir talep ve eleştirisi dinlenmeden, dikkate alınmadan bazı "düzenlemeler" yapıldı. Arkasından da ILO'nun çalışma yasasıyla ilgili asgari müştereklerine uyulduğuyla övünüldü, bu yönde kamuoyu yaratılmaya çalışıldı. Ama mum yatsıya kadar yandı.

Özal hükümeti şimdi yeni bir manevranın peşinde. 12 Eylül 1980'den sonra yüzbinlerce kişinin pasaport alamadığı, on binin üzerinde kişinin vatandaşlıktan atıldığı yine binlercesinin dünyanın çeşitli ülkelerinde sürgün yaşantısı sürdüğünü dünya kamuoyu da, AT üyesi ülkeler de yakından biliyorlar.

Avrupa Topluluğu'na üye olunacaksa, bu ülkelerin insanlarına da, yasalarına da yabancı gelen seyahat özgürlüğünün kısıtlanması olgusunun bir düzene sokulması gerekmekteydi, ki AT üyesi ülkelerden bu konuda harhangi bir tepki gelmesin, al gülüm ver gülüm işler yürüsün.

İşte, 14.6.1988 günlü Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5682 sayılı Pasaport Yasası'ndaki değişiklik de Özal hükümetinin böylesi manevralarından bir diğeri.

Yasanın eski haline göre, hakkında herhangi bir şekilde soruşturma açılsın ya da açılmasın polis tarafından fişlenmiş kişilere, onların yakınlarına pasaport verilmiyordu. Yasanın yeni şeklinde ise, bir soruşturmaya uğrasın, veya uğramasın cezası keşinleşmemiş herkesin pasaport alabilmesine cevaz veriliyor. Ama bu arada "ülkeden ayrılmalarında genel güvenlik bakımından mahzur bulunanlar" yine pasaport alamayacakları gibi, herhangi bir şekilde pasaport alabilmişlerden, durumu "ülkeden ayrılmalarında genel güvenlik bakımından mahzur taşıyanlar" bölümüne girenler de pasaportlarına rağmen yurtdışına çıkamıyacaklar, seyahat özgürlüklerinden yararlanamayacaklar.

Öte yandan yeniden düzenlenen yasada yurttaşlıktan atılanlar da unutulmamışlar. Yeni yasa, yurttaşlığını yitirenlerden "herhangi bir sakıncası olmayan"ların Türkiye'ye turist gibi gelebilmelerine açık hale getirilmiş. İyi de bu "sakıncalı olmama" kıstası nedir, neye göre belirleniyor? 12 Eylül 1980'den sonra vatandaşlıktan atılan binlerce insan onlara göre zaten "sakıncalı" oldukları için vatandaşlıktan atılmışlar. Bu insanlar "sakıncalı"lıklarını önemsemeyip herhangi bir turist gibi Türkiye'ye gitseler başlarına binbir türlü belanın geleceğini çok iyi biliyorlar.

Görünen o ki, Özal hükümeti pasaport yasasındaki değişiklikle bugüne kadar pasaport alamayan ve yurttaşlıktan atılan yüzbinlerce insanın ezici çoğunluğuna değil, bilemediğimiz şöyle ya da böyle kenarda köşede kalmış bir avuç "kader kurbanı"na kolaylık sağlamak istemektedir.

Ama her şeye rağmen, Özal'ın bu manevrasını bozmak mümkündür. Türkiye'dekilerin bugüne kadar alamadıkları pasaportlarını alabilmeleri için yeniden başvurmaları, yurtdışındakilerin kamuoyunu bilgilendirmek için her türlü araç ve gereci kullanması, Özal'ın AT üyesi ülkelere hoş görünme manevrasını kolayca açığa çıkaracak, mum yatsıya kadar bile yanamadan söndürülebilecektir. ■

F.Almanya Yabancılar Yasası Tartışılıyor

F. Almanya İçişleri Bakanı Friedrich Zimmermann tarafından geçtiğimiz aylarda hazırlanan ve parlamentoda yasalaştırılmasına çalışılan yeni "Yabancılar Yasası" üzerine tartışmalar yoğunlaşıyor.

F.Almanya'nın ilerici kuruluşları, demokratik kamuoyu tarafından anında eleştirilerek faşizan özellikler taşıyan bir metin olarak mahkum edilen yasa tasarısı, Haziran ayı içerisinde F.Alman parlamentosunda da ilk defa gündeme gelerek tartışıldı.

Yasa tasarısının mimarı ve takipçisi İçişleri Bakanı F.Zimmermann'ın bir bahane bularak katılmadığı oturumda gündeme gelen tasarı, ağır bir şekilde eleştirildi. Zimmermann'ın, parlamentonun yaz tatiline girmesinden önce gündeme alınıp yasalaştırılmasını istediği yasa tasarısı, eleştirilerin yoğunluğu nedeniyle parlamentoya sunulmadı ve tarih olarak da bilinmeyen bir zamana ertelendi.

Parlamentoda, yeni yasa tasarısını Hitler döneminden esintiler taşımakla eleştiren Sosyal Demokrat Parti (SPD) sözcüsü, kendi alternatif programlarını en kısa zamanda hazırlayıp kamuoyuna sunacaklarını belirtti.

Yeşiller Partisi adına konuşan Erika Trenz adlı bayan milletkvekili de partisinin görüşlerini açıklarken, yasa tasarısının "ırkçılık koktuğu"-na dikkati çekti ve konuşmasının son bölümünde Türkçe olarak şunları söyledi:

"F.Almanya bir göçmenler ülkesidir. Her kim ki, sayın Zimmermann'ın yaptığı gibi, bu gerçeği gözardı ediyorsa, bununla zaten daha yeni başlamakta olan çok kültürlü topluma yönelik gelişmeyi engellemektedir.

"Bu toplumun canlı biçimde serpilip gelişebilmesi için gelenekler, eğitim ve inançlar üzerinde tartışmak bir gerekliliktir.

"Bilimin ve kültürün bu ülkede İtalyan, Fransız, Hollandalı, Polonyalı ve Avusturyalı göçmenlerin can verici etkileri olmaksızın düşünülemeyeceğini tarihimiz gösteriyor.

"O halde niçin, örneğin Türk ve Yugoslav arkadaşlarımızın itici güçlerinden feragat edelim? İnsanların ortak yaşamını paylaştıkları yerde, milliyetin rolü tümüyle ikincildir. Bizim istediğimiz, içinde her renge yer olan cumhuriyettir. İçinde azınlıklar için, özel yasaların olmadığı, içinde yaşayan tüm insanların eşit haklara sahip olduğu bir cumhuriyettir. Demokrasi, yanlızca eşit hakların sağlanmasıyla sınırlı değildir. Ancak, eşit haklar olmaksızın demokrasi de olmaz."

Erika Trenz, daha sonra parlamentodaki milletvekillerine, F.Almanya'da iki milyona yakın Türkiyelinin yaşadığını, konuşmasının Türkçe bölümünü çevirtmeleri için tercüman bulabileceklerini söyleyerek konuşmasını bitirdi.

Liberal parti FDP sözcüsü de aynı oturumda yasa taslağı üzerinde yaptığı konuşmada, yasanın birçok yerini tasvip etmediklerini yineledi. Hatırlanacağı gibi FDP, yasa tasarısını çağdışı olmakla eleştirmiş ve kendi alternatif programını hazırlayarak gerekli mercilere sunmuştu.

Yabancıların F.Almanya'dan derhal kovulmalarını isteyen, bu doğrultuda legal olarak çalışmalar yürüten faşist örgütlerin ekmeğine yağ süren bu yeni yabancılar yasa tasarısının parlamentodan geçmemesi için daha yoğun çaba göstermek gerekecek. ■

HTİB Genel Başkanı Nihat Karaman Öldürüldü

Hollanda Türkiyeli İşçiler Birliği (HTİB) Genel Başkanı Nihat Karaman 27 Haziran 1988 günü, kurşunlanarak öldürüldü.

1970 yılından beri Hollanda'da yaşayan ve üç çocuk babası olan Nihat Karaman, göçmen işçilerin problemlerinin çözümü için 1974'de kurulan HTİB'in kurucuları arasında yer aldı. 1976 yılından bu yana HTİB'in Genel Başkanlığını aralıksız yürüten Nihat Karaman, yaptığı çalışmalarıyla Hollanda ve Türkiyeli demokrasi güçleri tarafından yakından tanınıyordu.

Hollanda polisi, olaydan sonra gözaltına aldığı kişiyi daha sonra "hakkında yeterli delil bulunamadığı" gerekçesiyle serbest bıraktı. HTİB tarafından yapılan açıklamada, "Gelişmeler Genel Başkanımız Nihat Karaman'ın, haince planlanmış bir komplo sonucunda politik bir cinayete kurban gittiği olasılığını güçlendiriyor" denildi ve soruşturmanın bu yönde derinleştirilmesi talep edildi.

Gerçek Avrupa Dayanışma Komitesi'nin HTİB'e gönderdiği başsağlığı mesajında şöyle denildi:

"Gerçek Avrupa Dayanışma Komitesi, HTİB Genel Başkanı Nihat Karaman'ın öldürülmesinden duyduğu derin üzüntüyü dile getirir, tüm HTİB üyelerine, Karaman'ın ailesi ve dostlarına başsağlığı diler. Acılarınızı paylaşırız."

önceden belirlenen niteliklere uygun malzemeleri geliştirmeye vb. dayanıyor.

Bilimsel ve teknik gelişmemizde olumlu değişiklikler kaydediliyor. Ürünlerin teknolojik düzeyine uygulanan standartlar yükseldi. Günün gereğine uygun yeni öğeleri üretime katma süresi kısaldı. Teknolojik kuruluşlar ağının çalışması daha esnekleşti, temel olarak yeni strüktür birimleri, bölümler arası bilimsel-teknik araştırma kompleksleri, projeye bağlı görevlerin yerine getirilmesi için mühendislik merkezleri ve iş toplulukları oluştu. Ülkede 500'ün üzerinde araştırma ve üretim birlikleri kuruldu. Araştırma ve geliştirme çalışmalarına yönelik yatırımlar artırıldı. Bilimsel kuruluşların maliyet muhasebesi sistemine organik olarak dahil edilmekte oluşu da önemlidir.

Ne ki, bilimsel-teknik ilerleme alanında çok önemli değişiklikler olmadı. Şu ana kadar çalışma kollektiflerinin ilgisini bu konuya çekmek için etkili mekanizmalar henüz bulunmuş değil. Sovyet biliminin maddi temeli hâlâ arkadan geliyor. Yöneticilerin çoğu hâlâ günübirlik yaşama alışkanlığından vazgeçmedi ve bu sorunları tamamen üst organlara bırakıyorlar.

Bilimsel-teknik ilerlemeyi etkilemenin ana doğrultusu, ekonomik mekanizmanın yeniden yapılanmasıdır. Bu yapılanma üretimi sürekli olarak mükemmelleştirmeyi ve ürünlerin kalitesini dünya seviyesinde tutmayı hedeflemelidir.

Hayat, yönetimi geliştirecek tedbirlerin alınmasını ve bilimsel-teknik ilerlemeyi alıkoyan kurumsal engellerin kaldırılmasını talep ediyor. Yeni örgütlenme biçimlerinden birisi, ilgili bakanlıklara doğrudan bağlı olmayan sektörler arası birliklerdir. Böylece araştırma ve geliştirme çalışmaları, yatırımlar, üretim, pazarlama, hizmet kompleksinin birbirini tam olarak izlemesini sağlamak mümkün olacaktır. Çalışma kollektifleri bu yolla donanımlarını ve teknolojilerini daha canlı, aksamadan ve bürokratik onay prosedürü olmaksızın yenileyebileceklerdir.

Bilimsel-teknik ilerlemeyle ilgili meseleler, sosyal gelişmenin genel kapsamı içinde ele alınmalıdır. Geniş kapsamlı projelerin sosyal açıdan incelenmesindeki eksiklik, ekoloji ve insanlar için ağır sonuçlara yolaçabilir. Bunlar asgariye indirilmeli, mümkün olduğunca tamamen engellenmelidir.

Toplumun bugünkü aşamada karşı karşıya geldiği yeni görevler, bilimin perestroikanın tüm süreçlerinde oynadığı rolü oldukça yükseltiyor. Toplumumuz, tüm doğa, teknik ve toplum bilimlerinde köklü bir sıçramayı zorunlu kılan bir aşamaya geldi. SSCB Bilimler Akademisi buna artan bir katkı yapmak zorundadır.

Bilim ve teknolojide ilerleme olmaksızın, sosyalizm bugün başarılı bir biçimde gelişemez ve bu ilerleme sosyalizmle birleşmesi halinde, toplumun sosyal yenilenmesinde ve ilerlemesinde çok güçlü bir kaldıraç olur.

Politikamızın insancıl ilkeleri toplumun manevi ilerlemesini, halkın eğitim düzeyinin ve kültürel seviyesinin yükselmesini sağlamaya yöneliktir. Son üç yıl içerisinde eğitim hizmetlerini her kademe ve düzeyde geliştirmeye özel bir dikkat gösterildi. Genel ve yüksek eğitim sistemindeki yeniden yapılanma sorunları SBKP MK Şubat Plenumu'nda (1988) ele alınmıştı. Yüksek okullarla, ortaokul ve liselerimiz çoğu bakımdan yaşamın, bilimsel-teknik ve kültürel ilerlemenin gereklerinin gerisinde kaldılar. Okulların geliştirilmesinde nitel değişiklikler yapabilmek için, tüm toplumun enerjik biçimde çaba göstermesi gerekmektedir.

Perestroika ile, Sovyet kültürünün gelişimi, insanların manevi ve entellektüel bakımdan mükemmelleşmesi, yetenek ve becerilerin açığa çıkartılması ve bilinçli yurttaşların yetiştirilmesi için uygun şartlar oluşturulmaktadır. Aydınlarımız, bu görevlerin başarılması için önemli katkıda bulunuyorlar. Daha önceden mevcut olan ve yakın zamanda kurulan birliklerin ve sanatçı örgütlerinin çalışmaları önemli ölçüde hızlandı. Sanatçıların ülkenin geleceğine olan sorumlulukları sorunu her zamankinden daha da önem taşıyor.

4. SBKP'nin perestroika ve ülkenin sosyo-ekonomik gelişimini hızlandırma politikası, başından beri Sovyet toplumunun demokratikleştirilmesi ve halkın sosyalist özyönetiminin gerçekleştirilmesiyle bağlantılı oldu. Bu alanda gerçekleşen değişikliklere ne kadar değer biçilse azdır. Gerçeklere sadakat, açıklık ve eleştiri-özeleştirinin geliştirilmesiyle ülkenin politik yaşamı güçlü atılımlar yaptı, üretimin yönetiminde demokratikleşme süreci gelişiyor, gününü doldurmuş yapılar ve ataletle mücadelede kararlı adımlar atılıyor. Ne ki bugüne kadar yapılanların tümü, Parti ve toplumun köklü ve her alanda demokratikleştirilmesiyle ilgili son derece önemli ve çok karmaşık görevlerin yerine getirilmesinde sadece bir ilk adımdır.

Son üç yılda ekonomide, sosyal ve kültürel alanlardaki kazanımlarımızın objektif bir tahlili ve yine perestroika sürecinde ortaya çıkan sorunların enine boyuna düşünülmesi Sovyet politik sisteminde bir reform yapılmasının zorunlu olduğunu göstermektedir. Bu reformun hedefi, milyonlarca emekçiyi tüm devlet ve toplum işlerinin yönetimine gerçekten katmak ve sosyalist bir hukuk devletinin kuruluşunu tamamlamaktır.

Burada sözkonusu olan, Ekim Devrimi'nin ortaya çıkardığı sosyalist devlet yapısının temel ilkelerinin güçlendirilmesi ve daha da geliştirilmesidir. Bu ilkeler ve özellikle Komünist Parti öncülüğündeki halkın iktidarı, ülkemizin gelecekteki sosyal ilerlemesinin vazgeçilmez önkoşullarıdır. Perestroika ile birlikte Sovyet politik sistemi, öncelikle kişi kültü, emirle yönetim, bürokratizm, emekçilerin iktidara yabancılaşması ve Parti ve devlet yaşamında Leninist normlardan sapmanın sonuçlarıyla ilintili olan her şeyden kurtarılmalıdır. Politik sistem dinamik olmalı, iç ve uluslararası yaşamın değişen şartlarına uygun olarak kendini zamanında yenileyebilmelidir.

5. Perestroika nedeniyle Sovyet toplumunda yönetici ve örgütleyici güç olarak SBKP'nin rolü yeni bir tarzda ortaya çıkıyor.

SBKP MK Lenin'in partinin işçi sınıfının ve tüm

emekçilerin politik öncüsü olduğu şeklindeki yaklaşımından hareket etmektedir. Parti, Marksist-Leninist öğretiden hareketle, toplumsal gelişmenin teori ve stratejisini, iç ve dış politikayı oluşturmak, sosyalist yenilenmenin ideolojisini formüle etmek, kitleler arasında politik ve örgütsel çalışmayı yönlendirmek ve kadroların eğitimi ile istihdamını sağlamak zorundadır.

Parti, Lenin'in yaşadığı dönemde ve onun yönlendiriciliği altında tam da böyle davrandı. Fakat onun ölümünden sonra Leninist ilkelerden uzaklaşma başladı. Parti için geleneksel olan tartışma özgürlüğü ortadan kaldırıldı. Kollektif önderlik ve parti içi demokrasinin temel ilkeleri zedelendi. Bu kötü uygulamalar şu ya da bu ölçüde durağanlık yıllarında da sürdürüldü. Seçimle gelinen görevlerde zaman sınırlamasının olmayışı, kadroların doğal yenilenme sürecinin zedelenmesine yol açtı, yönetici kadroların bir kısmı bulundukları görevlere ömür boyu atandıklarına inanmaya başladılar. Kendilerinin yanılmaz olduğunu düşünür oldular, yetkilerini kötüye kullandılar ve sıradan parti üyelerinin ve emekçilerin çıkarlarını gözardı ettiler.

Ortaya çıkan bu durum SBKP MK'nin, hükümetin, yerel parti örgütlerinin ve tüm Komünistlerin faaliyetlerine ciddi etkiler yaptı. Parti organları rutin ekonomik ve idari meselelerle gittikçe artan biçimde uğraşmaya başladılar, bu şekilde, Sovyetlerin ve diğer devlet organlarının yerini aldılar. Bu durum, Parti'nin en temel görevlerini yerine getirmesini olumsuz yönde etkiledi, politik ve ideolojik etkisinin zayıflamasına neden oldu ve toplumsal gelişmenin sorunlarını keskinleştirdi.

Parti, ortaya çıkan durumu eleştirel bir gözle değerlendirecek gücü buldu. Parti, perestroikayı başlatmıştır, kendisini ve parti içi yaşamı adım adım yenilemektedir. Leninist parti önderliği ilkelerinin ihlaline yol açacak her olasılığı bundan böyle engelleyecek politik mekanizmaların ve garantilerin yaratılması en acil görevlerdendir.

Parti toplantılarında, çalışma kollektiflerinde ve basında dile getirilen görüşleri dikkate alarak SBKP MK, aşağıdaki önerileri konferansta tartışmayı yararlı görmektedir:

Demokratik merkeziyetçilik ilkesinin Leninist kavranışı en kapsamlı biçimde yeniden oluşturulmalıdır. Buna uygun olarak, sorunları görüşme aşamasında tartışma özgürlüğü güvence altına alınmalı, bir kararın çoğunlukla alınmasından sonra birlikte hareket edilmesi sağlanmalıdır.

Parti ve devlet ilişkilerinde, Leninist ilkelere göre bunların görevleri kesin şekilde birbirinden ayrılmalıdır. Tüm parti örgütleri SSCB anayasası ve Sovyet kanunları çerçevesinde davranmakla yükümlüdürler. Parti komitelerinin devlet ve ekonomi organlarına ve toplumsal örgütlere doğrudan direktifler veren kararlar alması engellenmelidir. SBKP politik doğrultusunu, devlet cihazında ve toplum hayatının her alanındaki organlarda çalışan Komünistler vasıtasıyla gerçekleştirecektir.

SBKP'nin politik öncülük görevlerinden ve toplumda gerçekleşmekte olan derin değişikliklerden hareketle temel parti örgütlerinin çalışması temelden değiştirilmelidir. Bu örgütler her kollektifin politik çekirdeği olmayı sürdürürken, çalışma kollektiflerinin ve bunların organlarının, Devlet İşletmeleri Yasası, Kooperatifler Yasası ve diğer ilgili yasalarda öngörülen işlevlerini üstlenmemelidirler. Parti örgütleri, öncelikle Komünistler vasıtasıyla etkide bulunarak ve halkın arasında çalışarak, her kollektifin üstlendiği işlevleri en kapsamlı biçimde yerine getirmesini ve demokratik haklarını kullanmasını sağlamalıdırlar.

Bu anlayış içerisinde Parti toplantılarının, Parti komitelerinin ve tek tek her Komünistin Parti kararlarının gerçekleştirilmesindeki işlevi yeniden gözden geçirilmelidir. Açıklık, tartışma, eleştiri ve özeleştiri, Parti yoldaşlığı ve disiplin ortamında kollektivizm ve kişisel sorumluluk tam anlamıyla eksiksiz olarak yeniden kurulmalıdır. Bu süreçler bugün Parti organlarının yaşamında gerçekleşiyor. Bunları bütün gücümüzle desteklemek ve geliştirmek zorundayız.

Parti ve toplumda, Parti'nin niteliksel bileşimi ile Komünistlerin öncü rollerini yerine getirmedeki durumları tartışılıyor. Bu kapsamda, Parti saflarındaki büyümeyi "direktifle" düzenleyen uygulamanın Parti ve tüm toplumun gelişim ihtiyaçlarıyla uyuşmadığı görüşü dile getiriliyor.

Parti'ye katılmakta olanlardan beklenen niteliklerde kesin olarak daha titiz olunması, böylece Parti saflarının gerçekten siyaset, ahlâk ve görev açısından yüksek özelliklere sahip insanlarla, Parti'nin programatik hedeflerinin inançlı savaşçılarıyla güçleneceği görüşü genel olarak paylaşılmaktadır. Parti'ye üye kabulünde çalışma kollektiflerinin görüşü mutlaka dikkate alınmalıdır.

SBKP'nin önümüzdeki kongresine kadar olan zaman içerisinde Parti'nin arınması ve güçlenmesinde etkin bir araç olarak, her Komünisti toplumsal ve politik bakımdan değerlendirmek üzere tartışmalar yapılması, amaca uygun bir yol olarak konferansta gözönüne alınmalıdır. Komünistlerin faaliyetlerinin, Parti organlarının kamuoyuna açık toplantılarında tartışılması onları daha aktifleştirecek, bulundukları kollektifin toplumsal yaşamına ve perestroika davasına olan kişisel katkılarını artıracaktır.

SBKP MK'nın Ocak Plenumundan (1987) bu yana biriken deneyler ışığında seçilmiş Parti organlarının oluşturulmasında izlenen yöntemde değişiklikler yapılması zorunludur. Gerçek bir yarışma, adaylar üzerine geniş bir tartışma ve gizli oy, norm haline getirilmelidir. Bu konuda, adayın halen yaptığı görev değil, onun ideolojik, ahlaki ve çalışma nitelikleri, politik itibarı ve perestroikayı ilerletmedeki aktif tutumu ön plana çıkarılmalıdır. Komünistlerin tüm Parti komiteleri için yapılan seçimlerde, komite üyeliği sayısından daha fazla aday gösterme hakları olacaktır.

Parti komitelerinin üyeleri ve sekreterleri için böyle bir aday saptama, tartışma ve seçim yöntemi, bölge ve şehir komitelerinden, Cumhuriyetlerdeki Komünist Partilerinin Merkez Komiteleri'ne ve SBKP MK'ne ka-

dar Parti organlarının oluşturulmasında da uygulanabilir.

Bölge ve şehir komitelerinden başlayarak, tüm Parti komiteleri için standart görev süresi beş yıl olarak tespit edilmelidir. SBKP'de seçimle gelinen görevlerde kalma süresi birbirini takip eden iki seçim dönemiyle sınırlandırılmalıdır. Üçüncü kez seçilme sadece komünistlerin girişimiyle ve seçime katılabilmek için önceden karar alınmasıyla mümkün olacaktır. Böyle bir karar Parti komitesi üyelerinin en az dörtte üçünün gizli oyuyla alınacaktır.

Parti'nin siyasi öncülüğünün gösterilmesinde SBKP MK özel sorumluluk taşımaktadır. Parti'nin politik doğrultusuyla ilgili ana sorunların tüm MK üyelerinin katılımıyla ve kapsamlı bir tartışmadan sonra karara bağlanması için Parti'nin çalışmalarında kollektif önderlik ilkesi her yönüyle geliştirilmeli ve sağlamlaştırılmalıdır. MK üyelerince Plenum toplantıları arasındaki dönemde yapılacak kollektif çalışmanın yeni biçimleriyle ilgili muhtemel öneriler konferansta gözden geçirilecektir. Bütün bunlar, sonuçta Parti MK'nin rolünün güçlendirilmesine yöneliktir.

MK'nin iki kongre dönemi arasında kısmen yenilenmesi, güçlerin sürekli tazelenmesini güvence altına almak bakımından bir imkân olarak görülmelidir. Bunun için gerekli kararlar belirli çoğunluk tarafından, gizli oyla alınmalıdır.

Parti'nin politik öncü olarak rolünün artırılması ve Parti komitelerinin işlevlerinin, devlet ve ekonomi organlarından ayrılması gözönünde tutularak, Parti'de zorunlu yapı ve kadro değişiklikleri yapılmalıdır. Parti fonksiyonerlerinin seçilmiş Parti organlarına kesinlikle tabi bulunması ve bu organlara karşı hesap vermekle yükümlü olması ilkesi gerçekleştirilmeli; bürokrasiye, gösterişçi komünistliğe ve Parti yaşamında gereksiz gizliliğe karşı kararlılıkla mücadele edilmelidir.

Demokratikleşme Parti'nin kadro politikasının esaslı biçimde yenilenmesini de zorunlu kılıyor. Kadroların seçiminde ve istihdamında şeklî bir yaklaşım artık günümüz koşullarına uymuyor. Parti komitelerinin çalışmasının ana yöntemi, kadroların yetiştirilmeleri, geliştirilmelerinin örgütlenmesi, kadro eğitimi ve gerek komünistlerin gerekse Parti üyesi olmayan kişilerin yönetici görevlere tavsiye edilmesi olmalıdır. Kadro sorunlarında nihai kararı seçim sonuçları belirlemelidir.

Konferansta Parti'nin denetim ve hesap kontrolü faaliyetlerinin mükemmelleştirilmesi de ele alınmalıdır. Şu anda Parti'de SBKP Merkez Hesap Kontrol Komisyonu ve SBKP MK Parti Kontrol Komitesi bulunmaktadır. Gelecekte Kongre tarafından seçilecek, komünistlerin Parti disiplinine ve SBKP Tüzüğü'ne uymalarını, Parti organlarının mali konulardaki faaliyetlerini kontrol edecek tek bir organın oluşturulması önerilecektir.

Bu önerilerin hedefi, Parti hayatının demokratik ilkelerine kesinlikle uyulmasını sağlamak, Parti'nin inisiyatifini ve Sovyet toplumunun devrimci yenilenme süreçlerini yönlendirme ve perestroikanın ilerlemesini hızlandırma yeteneğini güçlendirmek olmalıdır.

6. Toplumumuzun ve devletin demokratikleştirilmesinin ana doğrultusu, Halk Temsilcileri Sovyetlerinin halkı tam yetkiyle temsil eden organlar olarak rol ve işlevlerinin yeniden oluşturulmasıdır.

Lenin, Rusya'daki devrimlerin pratiğinde oluşan Sovyetler'de sosyalizmin doğasına uygun düşen bir politik biçim teşhis etmişti. Sovyetler aynı zamanda iktidarı temsil eden organlar ve kitle örgütleri olarak devlet ve özyönetim ilkelerini organik olarak birleştirmektedirler.

Hudutsuz bir demokratik potansiyele sahip olan Sovyetler yaşayabileceklerini gösterdiler ve Leninist tespitin doğruluğunu kanıtladılar.

Buna rağmen Sovyetler'in faaliyetinde ciddi eksiklikler olduğunu ve emekçilerin bu performanstan memnun olmadıklarını görüyoruz. Belirli tahrifatlar nedeniyle temsil organlarının hak ve yetkileri kısıtlandı ve bunlar, Parti komiteleri tarafından gereksiz bir vesayet altında tutulmaya devam ediyorlar. Bakanlıklar ve diğer merkezi devlet organları çoğu kez, ekonomik ve sosyal gelişmeyle ilgili sorunlarda Sovyetler'i atlayarak karar veriyorlar. Bu organların yönetim kurulları ve yetkilileri Sovyetlerin yetkilerini sık sık gaspederlerken Sovyetlerdeki temsilcilere önceden alınmış kararları onaylamak düşüyor. Bu durum kökten değiştirilmelidir. Sovyetler gerçek iktidar yetkilerine yeniden kavuşmalı; devlet, ekonomi, sosyal ve kültürel yaşamın istisnasız tüm özgül sorunları onlar tarafından görüşülmeli ve karara bağlanmalıdır.

Yerel Sovyetlerin maddi ve mali imkanları önemli ölçüde genişletilmelidir. Yerel Sovyetlerin bütçelerine öncelikle ilgili bölgelerde bulunan işletme ve ekonomik birimlerin katkılarının artırılmasını öngören uzun vadeli normlar temelinde, yerel bütçelerin oluşturulmasının sağlanması önemlidir. Yerel iktidar organları kendi bölgelerindeki gelişmeyle ilgili konularda karar vermede tam olarak sorumlu ve bağımsız olmalıdırlar. Maliyet muhasebesi ve işletme ve kuruluşlarla, bunlar kime bağlı olursa olsun, sözleşmeler ya da diğer ilişki biçimleri daha geniş biçimde uygulanmalıdır. Merkezi iktidar ve yönetim organlarının yerel Sovyetlerin yetkisi kapsamındaki sorunların çözümüne müdahale etmelerine ve gereği olmayan sayısız düzenlemelere taviz verilmeksizin karşı çıkılmalıdır.

Yerel Sovyetlerle çalışma kollektifleri konseyleri arasında doğru ilişkilerin kurulması özellikle önemlidir. Bu konuda temel öncül, bir Halk Temsilcileri Sovyet'inin işletmeler, kolhozlar ve sovhozların sosyal gelişme planlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını, üretimin yönetiminde demokratik ilkelerin geliştirilmesini koordine etmesi ve halkın çıkarlarını Lenin'in tanımıyla "memur işgüzarlığı"na karşı korumasıdır.

Sovyetlerin işlevlerindeki değişiklikler ve belirli sorunların daha titizlik ve ehliyetle ele alınması zorunluluğu, onların oturum sürelerinin uzatılmasını gerektirecektir. Halk Temsilcilerinin bir kısmı, Sovyetlerde, sürekli komisyonlarda ve seçim bölgelerinde çalışa-

bilmeleri için, tüm seçim dönemi boyunca ya da belli aralıklarla, resmi ve üretime ilişkin görevlerinden muaf tutulmalıdır.

Sovyetlerin faaliyetlerinde kamuya açıklık ve aleniyet mümkün olan en üst düzeyde genişletilmelidir. Toplantıları halka ve kitle iletişim araçları temsilcilerine açık olmalı, çalışmalarının sonuçları hakkında seçmenlere ve halka düzenli bilgi verilmelidir.

Sovyetlerin yürütme organları karşısında gerçek üstünlüğü sağlanmalıdır. Bir Sovyet'e hesap verme yükümlülüğü olan idari organlarda çalışan kişilerin aynı zamanda bu Sovyet'te halk temsilcisi olamayacağı şart koşulmalıdır. Bu kural cumhuriyetlerin bakanlar konseylerinde olan kişileri, keza az sayıda istisna dışında Birlik hükümeti üyelerini, hakimleri, devlet uzlaşma mahkemeleri üyeleri ve savcıları da kapsamalıdır. İcra organlarının yöneticileri Sovyetler tarafından ve kural olarak ancak sürekli komisyonların aynı yönde kararlarından sonra atanmalıdır.

Köy ve iskân bölgeleri Sovyetleri dışındaki yerel Sovyetlerde halk temsilcilerinin faaliyetlerini örgütlemek, sürekli komisyonların ve halk temsilcileri gruplarının çalışmalarını koordine etmek ve oturumlar arası dönemde yürütme komitelerinin faaliyetlerini kontrol etmekle meşgul olabilecek prezidyumlar oluşturulmalıdır. Burada yürütme komitelerinin dikkatlerinin ekonomik, idari ve icra fonksiyonları üzerinde yoğunlaşması yararlıdır.

Halk temsilcilerinin çalışmalarının daha sürekli ve etkili olmasını güvence altına almak için, ülkedeki tüm Halk Temsilcileri Sovyetlerinde görev süresi standart beş yıl olarak tespit edilmelidir.

Tüm iktidarın, aşağıdan yukarıya doğru, Sovyetlere geçmesi, ülkenin en üst düzeyde yetkili organının rolünün esaslı biçimde artmasının önkoşuludur. Bu iktidar organının yapısı ve faaliyetlerinde sovyetlerin kongrelerinin ve SSCB Merkez Yürütme Komitesi'nin Lenin döneminde şekillenen çalışma esasları dahil olmak üzere Sovyet politik sisteminin işlemesinde edinilen tecrübe birikimine gereken dikkat gösterilmelidir. Burada farklı uygulamalar ve önerilerde bulunmak mümkündür. Bunların bir kısmı halihazır sürmekte olan tartışmalarda zaten dile getirildi: En yüksek yetkili organının oturumlarının süresinin uzatılması; yetkilerin sınırının kesin olarak çizilmesi ve tek tek meclislerin işlev eksikliğinin aşılması; halk temsilcilerinin bir kısmının doğrudan toplumumuzun politik sistemini oluşturan kamu örgütlerinden seçilmesi, vb.

Devlet yaşamının Leninist ilkelerinin zedelenmesine karşı etkin bir güvence olarak istisnasız hiç kimsenin seçimle gelinen bir devlet görevinde arka arkaya iki seçim döneminden, yani on yıldan daha uzun bir süre bulunamayacağı kuralı getirilecektir. Üçüncü bir dönem için seçilme halk temsilcilerinin girişimiyle mümkün olabilir, bu durumda seçime katılmak için önceden bir karar alınması gereklidir. Böyle bir karar ilgili Sovyetteki halk temsilcilerinin %75'inin gizli oyuyla alınmalıdır.

Bir yurttaşın aynı anda en çok iki Sovyetin üyesi olabileceğine ilişkin anayasal belirlemeye titizlikle uyulmalıdır.

Sovyetlerin kesin biçimde güçlendirilmesi ihtiyacı bir seçim sistemi reformunu gerektirmektedir. Bu reformun hedefi, halk temsilciliğine adaylığın özgürce konulmasını ve adaylıklar üzerine emekçilerin toplantıları ile kitle iletişim araçlarında kapsamlı ve çok yönlü bir tartışmanın yapılmasını sağlamaktır.

Seçimler Sovyet iktidarının organlarında halkı layıkıyla temsil edebilecek, onların sosyal, etnik ve mesleki çıkarlarını tümüyle dile getirebilecek, ilkelere bağlı, uzman ve enerjik kişilere öncelik veren seçmenlerin iradelerinin doğal bir sonucu olmalıdır.

Yeni koşullar, devlet iktidarının en üst icra ve idare organı olan Sovyet hükümetinin iç ve dış politikasının yürütülmesinde, ülkenin yönetilmesinde, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim planlarının ve programlarının hazırlanması ve gerçekleştirilmesindeki rolünü güçlendiriyor.

Konferans, toplumda gerçekleşmekte olan demokratikleşme ve köklü ekonomik reformlar gözönüne alınarak, devlet yönetim sistemindeki yeniden yapılanmaya gereken dikkati göstermelidir. Devlet organlarının faaliyetlerinin esas muhtevası, tüm örgütlerin ve kuruluşların daha etkili çalışmaları için ekonomik, örgütsel, hukuki önşartların yaratılması olacaktır. Bir apareyin yapısı ve burada görevlendirilenlerin sayısı onun işlevleriyle uyumlu hale getirilmeli, gereksiz kademeler kaldırılmalıdır. Yönetici organların faaliyetleri emir verme ve baskı yapma yöntemlerini, bürokratizm ve oyalama taktiklerini safdışı etmek üzere Sovyetler, Halk Denetim Organları ve kamuoyu tarafından sıkı biçimde kontrol edilmelidir. Yöneticilikte alabildiğine açıklık ve aleniyet de bu bakımdan oldukça etkilidir.

Sovyet toplumunda perestroika ve demokratik değişiklik, kontrol mekanizmalarının örgütlenmesi üzerine Leninist ilkelerin tam olarak gerçekleştirilmesini; işçilerin, köylülerin, aydınların, toplumumuzun tüm diğer katmanlarının temsilcilerinin devlet ve toplum işlerinin yürütülmesine doğrudan ve derhal katılımının etkili ve gerçekten sonuç alıcı bir aracı haline getirilmesini gerektirmektedir.

Bu bağlamda, seçilmiş iktidar organlarına tabi olacak tek bir devlet ve toplumsal denetim sisteminin oluşturulması yararlı olacaktır. Çalışma kollektiflerinde ve yerel birimlerdeki kendi gruplarına dayanan böylesi bir sistem, halkımızın bugün karşı karşıya bulunduğu görevlerin üstesinden gelinmesine önemli bir katkı yapacaktır.

7. Politik sistemde yeniden yapılanma kapsamında Sovyet Federasyonunun daha da geliştirilmesiyle ilgili olarak acil önlemler tartışılmalı ve kabul edilmelidir. Leninist milliyetler politikasının Ekim Devrimi'nden bu yana geçen 70 yıl içerisindeki parlak sonuçları genel olarak biliniyor. Ulusal anlaşmazlıkların aşılması, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının hayata geçirilmesi, ulusal kültürlerin canlandırılması ve geliştirilmesi ile bir zamanların Rus olmayan geri

bölgelerinde gelişimin hızlandırılmasında muazzam ve tarihi bir iş başarıldı. Sovyet halklarının birliğinin maddi temeli olan birleşik bir ekonomik kompleks oluşturuldu ve başarıyla işletildi.

Bununla birlikte yaşam, uluslar arasındaki ilişkilere her milliyet ve etnik topluluğun gelişimine sürekli itina gösterilmesi gerektiğini gösteriyor. Bu sorunların çözümünün temeli, tüm ulusların çıkarlarını gözeten ve onların birbirlerine yakınlaşmasını, karşılıklı yardımlaşmasını geliştiren bir politik hat ile milliyetçilik ve şovenizmle uzlaşmayan enternasyonalist bir ideolojidir.

Günümüzde tüm birlik cumhuriyetlerinin ve otonom bölgelerin ekonomik, kültürel ve kadro potansiyeli oldukça yükseldi, benzer şekilde ulusal bilinç arttı. Birlik ve otonom cumhuriyetlerle diğer etnik birimlerin bağımsızlığı ile, bunların tüm Birliğin devlet çıkarlarına olan sorumlulukları arasındaki organik bağ, ulusların daha da gelişmesinin, aynı zamanda aralarındaki dostluğun pekişmesinin ve Sovyet toplumunun sağlamlaşmasının anahtarıdır. Gücümüz buradadır ve hem bir bütün olarak ülkenin, hem de tek tek her ulus ve halk topluluğunun serpilip gelişmesinin güvencesi burada yatmaktadır.

Desantralizasyon ve pekçok yöneticilik görevinin mümkün olduğunca geniş şekilde tabana aktarılması, bütünüyle ulusal devlet yapımızın ve otonom bölgelerimizin tüm biçimlerini ilgilendirmektedir. Burada birlik cumhuriyetleri ile otonom cumhuriyetlerin, otonom bölge ve yörelerin haklarını garanti altına alan anayasanın ve Sovyet yasalarının belirlemelerine kesinlikle uyulması gerekmektedir.

Ulusal çıkarların dile getirilmesi ve uyumlaştırılması ile görevli politik kurumların daha da aktifleşmesi günümüzün gereğidir.

Kendi devlet ve bölgesel yapıları olmayan ulus ve halk topluluklarına ihtiyaçlarını dile getirebilmeleri ve tatmin edebilmeleri için daha geniş olanakların sağlanmasına dikkat edilmelidir.

SBKP MK, uluslar arasındaki ilişkilerde ortaya çıkan sorunların gerçek demokrasi temelinde, perestroika ruhuyla çözülmesi gerektiği görüşündedir. Etnik kökenleri ne olursa olsun, komünistler, Sovyet halklarının büyük sosyalist birliğinin daima birleştirici gücü ve ruhu oldular. Bu yüce ve sorumluluk yüklü misyon gelecekte de hayatiyetini koruyacaktır.

8. Sovyet toplumundaki demokratikleşme sürecinde politik iktidarın örgütlenmesi ve icrasının sosyalizme ve sosyalist demokrasiye tamamen uygun bir biçimi olarak, sosyalist hukuk devletinin yaratılması tamamlanmalıdır. Böyle bir devletin temel ilkesi, halkın arzularını dile getiren yasaların üstünlüğü ve en üst otorite olmasıdır. Devlet ve Parti organları, toplumsal örgütler, çalışma kollektifleri, tüm resmi görevliler ve tek tek yurttaşlar faaliyetlerinde hukuki esaslara kesinlikle uymak zorundadırlar.

Tüm halkın devleti olan devletimizi ilaveten hukuk devleti ile karakterize ederek, sadece vatandaşların devlete karşı değil, devletin de vatandaşlara karşı sorumluluk taşıdığının altı bir kez daha çizilmektedir.

Sovyet yurttaşlarının hak ve özgürlükleriyle ilgili garantilerin güçlendirilmesine sürekli ilgi göstermek devletin görevidir. Bunun anlamı tüm dünyada ilk kez Sovyet ülkesinin ilan ettiği sosyal hakların (çalışma, dinlenme, eğitim, sağlığın korunması, sosyal güvence vb.) daha da genişletilmesi ve zenginleştirilmesidir. Bu, anayasal özgürlüklerin (düşünce, basın, vicdan, toplantı ve gösteri özgürlüğü, vb.) kullanılmasının maddi ve hukuki şartlarının yaratılması, kişilik haklarıyla (kişi ve konut dokunulmazlığı, haberleşmenin gizliliği, vb.) ilgili garantilerin güçlendirilmesi için de geçerlidir.

Sosyalist toplumun doğasında bulunan tüm imkanları açığa çıkmak, sosyalist toplumsal düzene yabancı, otoriter yöntemleri ve devlet yaşamında Leninist ilkelerden ayrılmanın bir sonucu olan bozulma ve deformasyonları kökünden söküp atmak üzere, bu yönde daha da ilerlemek zorundayız.

Bu amaçla, yasallığı pekiştirmek, devlet yaşamında demokratik ilkeleri, yurttaşların hak ve özgürlüklerini korumakla yükümlü tüm organların çalışmasında köklü bir iyileşmeyi hedefleyen, geniş kapsamlı bir hukuk reformu gerçekleştirilmelidir.

Hukukun rolünün köklü biçimde yükseltilmesi, yargı sürecinde demokratik ilkelerin, mahkeme önünde tarafların eşitliğinin, aleniyetin ve sanığın suçsuzluğu esasının kesinlikle sağlanması, hukuk reformunun öncelikle alacağı tedbirler arasındadır. Önemli duruşmalarda mahkemede bulunan halk temsilcisi yargıç yardımcılarının sayısının artırılması önerisi dikkate değerdir.

Savcılıkların, Leninist anlayışa uygun yeni çalışma biçimlerine ihtiyacı vardır. Buna göre savcılık, yasaların fiiliyatta eşit şekilde uygulanmasını kontrol etmekle, Sovyet yurttaşlarının hak ve çıkarlarını kararlıca korumakla, devlet ve kamu disiplinine uyulmasını kontrol altında tutmakla yükümlüdür. Hakimlerin, savcıların ve sorgu hakimlerinin çalışmalarını yürütürlerken hiçbir baskı ve müdahale altında kalmamaları sağlanmalıdır. Onlar sadece ve sadece kanuna karşı sorumludurlar.

Milislerin cürüm ve kabahate karşı mücadeledeki sorumluluklarının kesin olarak yükseltilmesi, devlet hakemlik organlarının yetkilerinin genişletilmesi ve avukatlık faaliyetlerinin teşvik edilmesi de yasallığın pekişmesine katkıda bulunacaktır. Ekonomide hukuk hizmetleri ile hukuk eğitiminin örgütlenmesi ve halkın eğitimi önemli ölçüde geliştirilmek zorundadır.

Sovyet yasa koyuculuğunun mükemmelleştirilmesi ve sistemleştirilmesi için kapsamlı bir çalışma gerekmektedir. Bir yandan, ekonomik ve politik sistemdeki reformların ihtiyaçlarıyla uyuşmayan ve frenleme mekanizmasının bir parçası haline gelmiş eski yasalar ile bir dizi hizmet yönetmeliklerinin kaldırılması gerekmektedir. Öte yandan, toplumun ihtiyaçlarına ve emekçilerin, onların örgütlerinin ve kollektiflerinin çıkarlarına uygun düşen yeni bir kanunlar kompleksini yaratmak gerekmektedir. Yasalarımızın günün gereğine uygun yenilenmesinde, şu ilkeye kesinlikle

uymalıyız: Yasaların yasaklamadığı her şey serbesttir.

9. Sosyalizmin politik sistemi, farklı sosyal, meslek ve yaş gruplarından halk kesimlerinin çıkarlarını dile getiren ve karşılayan dallara ayrılmış geniş bir toplumsal örgütler ağına dayanmıyorsa tam olarak işlemez.

Sendikalar, Komsomol, kooperatifler ve diğer toplumsal örgütler, bilimsel araştırma kuruluşları ve sanatçı birliklerinden, konumlarını ve işlevlerini yeniden gözden geçirerek, imkanlarını yeni şartlarda daha iyi kullanarak perestroikanın tüm süreçlerine aktif olarak katılmaları ve çalışmalarını yeniden düzenlemeleri beklenmektedir.

Perestroika sürecinde yeni birlikler, kadın ve emektar birlikleri, Sovyet Kültür Kurumu ve Çocuk Sovyet Fonu ile çok sayıda kamu girişim organları oluştu. Bunların kökeninde, emekçilerin yurtsever duyguları ile toplumun devrimci yeniden yapılanmasına doğrudan katkıda bulunma, ulusal ve dünya kültür değerlerinden yararlanma imkanlarını daha genişletme, halkımızın yaşamının iyileşmesine, çevrenin ve tarihsel anıtların korunmasına yardımcı olma çabaları yatmaktadır.

Öte yandan, toplumsal örgütlerin çalışmalarında şekilcilik ve bürokratik tavırların hâlâ varolduğu görmezden gelinemez. Bu örgütlerin bağımsızlığını sınırlandırma ve onlara iş yükleme girişimleri de olmuştur. Toplumsal örgütlerin devlet tarafından işletilen organlar haline getirilmesi ve kadrolarının şişirilmesi çabaları vardır ve bu durum kamu inisiyatifini tahrip etmektedir.

Emekçilerin aktif ve yaratıcı katılımları, inisiyatifin ve özyönetimin geliştirilmesi, toplumsal örgütlerin mükemmelleştirilmesinin önkoşuludur. Toplumsal örgütlerde demokrasinin geliştirilmesinin yanısıra, onların politik süreçlere olan etkilerinin yükseltilmesi için alınacak tedbirler üzerinde de düşünülmelidir. Bunlar yasal dilekçe haklarını gerçekten kullanmalı, iktidar organlarında temsil edilmeli ve sosyal programların gerçekleştirilmesinde, konut yapımı, sağlık hizmetleri, sosyal güvenlik ve eğitim, dinlenme, çevre korunması, ticaret ve günlük yaşamla ilgili çalışmalarda ortaya çıkan sorunların çözümünde devletle ortak çalışmalıdırlar.

Önümüzdeki dönemde toplumsal örgütlerin, gönüllü toplulukların ve girişim gruplarının faaliyetleri için hukuki temelin belirlenmesi gerekmektedir. Burada tek bir politik ölçü sözkonusudur: Anayasa çerçevesinde yapılan ve Sovyet sosyalist toplumunun gelişimine ters düşmeyen her toplumsal faaliyet serbesttir.

10. Sovyetler Birliği'ndeki prestroika uluslararası önemde bir etken haline gelmiştir; sahip bulunduğu iç gücün dünyayı olumlu yönde etkileyebilecek olmasından dolayı onun hümanist özünü layıkıyla ifade edecek bir dış politikaya ihtiyaç duyulmuş, uluslararası ilişkilerimizin daha demokratikleştirilmesi ve ülkemizin uluslararası iş bölümünde yeni bir konuma sahip olması gereği belirmiştir.

Geçmişin eleştirel analizi dış politikamızın da dogmatik ve subjektif tutumlardan kurtulamadığını göstermiştir. Dış politikamız dünyada yeralan başlıca değişiklikleri geriden izlemiş, gerginlikleri azaltmaya ve uluslar arasında karşılıklı anlayışı güçlendirmeye yönelik yeni fırsatlar kaçırılmıştır.

Askeri-stratejik denge için uğraşımızda, ülkenin güvenliğini siyasi araçlarla sağlama imkanları geçmişte her zaman sonuna dek kullanılamadı. Bunun bir sonucu olarak ülkemizin sosyal ve ekonomik gelişmesini ve onun uluslararası konumunu kaçınılmaz olarak etkileyecek silahlanma yarışına çekilmemize izin verdik.

Perestroikanın dış politikası yeni bir düşünme tarzına, tutarlı ve dikkatle araştıran, miyadını doldurmuş klişelerden arınmış bir düşünme tarzına dayanmaktadır. Yeni düşünme tarzı, çok yönlülüğü ve çelişkileriyle modern dünyanın, insanlığın bizzat varlığını sorgulayan ve aynı zamanda da yan yana varolma, işbirliği ve acil konuların siyasi çözümleri için muazzam bir potansiyele sahip olan bir dünyanın gerçekliklerini yansıtmaktadır.

Yeni siyasi düşünme tarzı kendisini korku içindeki bir dünyaya kabul ettiren bir dizi temel düşüncenin geliştirilmesini mümkün kılmıştır. Bunların başlıcaları nükleer silahların 2000 yılına kadar aşama aşama yok edilmesi programı, kapsamlı bir güvenlik sistemi, sistem seçme özgürlüğü, çıkarların uyumlaştırılması, "ortak evimiz: Avrupa", Asya ve Pasifik'te ilişkilerin yeniden düzenlenmesi, savunma yeterliği ve saldırmazlık doktrini, uluslararası ekonomik güvenlik, silahlanma düzeyinde indirim yoluyla ulusal ve bölgesel güvenliğin pekiştirilmesi, yabancı topraklardaki askeri birliklerin ve üslerin varlığına karşılıklı olarak son vermeye hazır olma, karşılıklı güven geliştirici önlemler ve bilimin otoritesini dünya politikasına doğrudan katma düşüncesidir.

Dış politikada ilkelerimiz budur. Bunu hiç kimseye hiçbir şekilde şartlar ya da dogmalar dayatmadan; herkesi ortak düşünmeye ve birlikte araştırmaya çağırarak, tüm ulusların ve bir bütün olarak insanlığın çıkarlarını gözeterek ilan ettik.

Silahsızlanma konusunda geniş kapsamlı çözümler önerdik ve anlaşmaya hazır olduğumuzu gösterdik. Bu, dünya politikasında Cenevre ve özellikle Reykjavik zirvesi gibi önemli hamleleri olanaklı kıldı. Bu iki toplantı, görüşmeler sürecindeki düğümlenmeyi çözdü ve tüm uluslararası havaya önemli bir etkide bulundu.

Dış politikadaki tarzımız tüm olarak değişmiştir, diyalog ayırdedici özellik olarak belirmiştir. Sovyet yönetiminin dış dünyayla, devlet başkanlarından sıradan yurttaşlara kadar çeşitli temasları önceden görülmedik bir yoğunluktadır. Bu durum Sovyetler Birliği'nin "yeni keşfediliş"ine işaret etmektedir. Bizim içinse bilgilenme, dünyayı daha iyi öğrenme ve anlama, politikamızı buna uygun olarak oluşturma, günün gerektirdiği medeni uluslararası ilişkilerin oluşumunda ilerleme fırsatı anlamına gelmektedir.

Burada öncelik taşıyan bir alan, sosyalist ülkelerle

ilişkilerdir. Dostlarımızla birlikte formaliter tutumlar ve gereksiz gösteriş kabuklarının terkedilmesini yoldaşça gerçekleştirirken, eşitlik, bağımsızlık ve içişlere müdahale etmeme ilkeleriyle sosyalist toplumda ulusal biçimler çokluğu konusundaki objektif gerçekliği eylemde birleştirdik. Uluslararası temaslarımız karşılıklı yarar, çıkarların eşitliği, geleceğe ve sosyalizmin saygınlığına ilişkin ortak sorumluluk ve dünyadaki gelişimde sosyalizmin rolünü güçlendirme temelinde kurulmaktadır.

Perestroika yıllarında komşumuz olan ve olmayan çok sayıda ülke ile ilişkilerimiz ya daha iyileşti, ya da yeni başladı ve hiçbir ülke ile ilişkiler bozulmadı.

Dünya sürecini etkileyen, önde gelen güçlerle, bunlar arasında bulunan komünist, sosyal demokrat ve diğer siyasi partilerle, Bağlantısızlar Hareketi, bilim ve kültür alanında otorite kabul edilen aydın çevrelerle karşılıklı ilişkilerimizi yeniden belirledik.

Olaylar yeni siyasi düşünce tarzının günümüz dünyasının acil ihtiyaçları ve taleplerini doğru olarak yansıttığını göstermiştir. Bu yaklaşım umut doğurmuş, insanlık bilincinde nitel bir değişikliğin yolunu açmış, dünya kamuoyunun fikrinin daha ağırlık kazanmasını getirmiştir.

Uluslararası politikada yeni bakış tarzı pratikte iki önemli başarıyla taçlanmış bulunuyor: INF anlaşması imzalandı ve Cenevre anlaşmalarıyla birlikte birliklerimiz Afganistan'dan geri çekilmeye başladı.

Sovyet-Amerikan ilişkierinde zirve toplantılarının simgelediği belirli iyileşme, nükleer tehdidi bertaraf etme konusunda esaslı bir dönüşümün hesaba katılabileceğini gösteriyor. Aktif olarak katkıda bulunduğumuz çok taraflı görüşmeler süreci, kimyasal silahların yasaklanması olasılığını yakınlaştırıyor ve en güçlü iki askeri ittifak (NATO ve Varşova Paktı) arasındaki tehlikeli bir cepheleşmenin azaltılması ve Avrupa'da konvansiyonel silah ve birliklerin indirimi olanağının kapısını açıyor.

Savaş tehlikesinin emperyalizmin bizzat doğasında varolduğunun bilincindeyiz. Sovyet savunma anlayışı bunu gözönünde tutmaktadır. Bundan böyle askeri donanım ve personel açısından nitelik faktörü üzerinde ısrarla durulacaktır. Günümüz dünyasının gerçekliklerinin etkisi ve savaşa yol açan faktörlerde muhtemel değişiklikler, uluslararası güvenlik için gösterilen çabada vurgunun, askeri potansiyeller arasında bir ilişki gözetme alanından, hukukun üstünlüğü, insanlığın ahlaki değerleri ve uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesiyle birlikte siyasi alana kayacağını haklı olarak öngörmemize yol açıyor.

Köklü ekonomik reform ve dış ekonomik bağlantılarla ilgili yeni yaklaşımımız, ülkemizin dünya ekonomisine daha etkili biçimde katılması yönünde ilk temel filizlerini vermiştir.

Perestroikanın üç yılı halkımızı ve dünya uluslarını kaygılandıran sorunun cevabını vermemizi olanaklı kıldı: Savaş tehdidi azalmış mıdır? Evet, kesinlikle. Büyük güçlerin katılacağı doğrudan bir savaş tehlikesi azaldı. Sovyetler Birliği'nin uluslararası konumu gözle görülür bir biçimde gelişti ve bu kuvvet artışından çok, ülkemize duyulan güvenin artmasıyla gerçekleşti. Dünyadaki durum daha istikrarlılık kazanmış, daha öngörülebilir olmuştur. Silahlanma yarışını tüm sonuçlarıyla birlikte engelleme beklentisi daha gerçekcidir. Askeri harcama yükünün azalması çok muhtemeldir.

Barışa yönelik tehdide her zamankinden daha geniş bir sosyal ve politik temelde karşı koymak fırsatı, global sorunları bir zemin oluşturmak ve dünya topluluğunun ortak çabalarıyla çözmek şansı belirmiştir. SBKP bu hedefler için aktif ve ısrarlı çaba gösterecektir.

* * *

Sovyet toplumunu nitelik olarak yeni bir aşamaya götürecek ve sosyalizme yeni bir çehre kazandıracak yol, devrimci yeniden yapılanma ve ideolojik, politik, ekonomik ve sosyal alanlarda demokratikleşmeden, politik sistemin yeniden yapılandırılmasından geçmektedir.

İnsanı —sözde değil fiilen— maddi ve manevi gelişmenin ana unsuru haline, bilimsel sosyalizmin ilkelerini tam olarak yeniden yerine getirmeliyiz.

Parti, politikalarını insani ilkeler ve sosyalizmin hedeflerine doğru kesin bir yönelimle belirleyecek ve onlara insani, demokratik araçlarla ulaşma çabasında olacaktır.

Doğal olarak, hayatın kendisi ve sosyal gelişmenin diyalektiği sosyalist yeniden yapılanma yolları üzerine şimdi sahip olunan düşüncelere, onları daha açıklığa kavuşturmamıza ve zenginleştirmemize olanak sağlayan yeni yönler katacaktır. Bazı sorunlar SSCB anayasası ve mevzuatında değişiklikler yapmayı gerektirecek ve bazı yeni kararlar Parti kongresi düzeyinde alınacaktır.

Bu hususları tartışmaya sunarken, SBKP MK, Komünistlerin ve tüm emekçilerin aktif katılımını beklemektedir. Bu 19. Ulusal Parti Konferansı'nın gerçekleşmesi ilerlemeyi kesin biçimde hızlandıracak ve devrimci perestroikayı geri dönülmez kılacak olan iyi düşünülmüş önlemleri almasına imkan verecektir. ■

KÜRT SORUNU BATININ GÜNDEMİNDE

(Baştarafı 2. sayfada)

vuşma ihtimali karşısında bile Türk devleti hemen sumenin altından "Musul meselesi"ni çıkarmakta ve devletin ileri gelenleri ciddi ciddi "Kuzey Irak'a" müdahale edip etmemeyi, bir müdahale durumunda nasıl gelişmelerin olabileceğini tartışmaktadır. Onların müdahale dedikleri şey, bir Kürt devletinin doğmasına izin vermemek üzere Irak Kürdistanı'nı işgal etme girişiminden, böyle bir girişimin başarıya ulaşıp ulaşamayacağının, işgalin ne gibi askeri, politik ve diplomatik sorunlar doğuracağının tartışılmasından başka bir şey değildir.

Şaşmaz bir doğru olarak tekrarlamak gerekir ki, Türkiye-Irak-İran devletleri ne düşünürlerse düşünsünler ABD ve Batı, bölgede Kürtler üzerinde hangi hesapları yaparlarsa yapsınlar, Kürdistan'ın değişik parçalarındaki mücadelenin ve dolayısıyla Kürt ulusal demokratik hareketlerinin kaderini bizzat Kürt halk güçleri belirleyecektir. Kürdistan'ın değişik parçalarındaki Kürt hareketleri, bölgedeki bazı devletlerin politikaları doğrultusunda birbirlerine karşı davranmaktan çıktıkları —somutta İran ve Irak rejimlerinin birbirlerine karşı Kürt hareketini kullanma politikasını sona erdirdikleri— ayrıca her parçadaki Kürt ulusal hareketleri kendi aralarındaki birliği ve değişik parçalardaki tüm halk güçlerinin koordineli bir dayanışmasını sağladıkları takdirde başarı için en önemli önkoşullardan birisini gerçekleştirmiş olacaklardır. ■

Nükleer Silahsız Bölgeler İçin

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin başkenti Berlin'de 20 Haziran'da toplanan ve 3 gün süren uluslararası silahsızlanma toplantısı dünya kamuoyunun bu konudaki duyarlılığını bir kere daha gösterdi. Esas görüşme konusunu "nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler"in oluşturduğu toplantıya 113 ülkeden 1034 temsilci katıldı. Komünist, işçi, sosyal demokrat, liberal ve diğer burjuva partileri ile çevre ve barış hareketlerinden, kitle örgütlerinden çok sayıda temsilcinin katıldığı forumda 84 devlet başkanı ya da resmi temsilcisi, 28 ülkenin dışişleri bakanları da bizzat hazır bulundu. Toplantıya 52 uluslararası örgüt de temsilci yolladı.

Moskova zirvesinin hemen sonrasına rastlayan toplantı sırasında, dünyadaki politik gelişmelerin, bir başka deyişle dünyanın kaderinin artık bir kaç ülke tarafından çizilmediği, özellikle nükleer savaş tehdidinin bugün ulaştığı boyutlarda küçük büyük her ülkenin gezegenimizin kaderiyle ilgili sorumluluğunu tam olarak yerine getirmek zorunda olduğu vurgulandı. Uluslararası ilişkilerde dünya kamuoyunun fikrinin artan ölçüde kendini hissettirmekte olduğu ve bu etkinin silahsızlanma ve uluslararası detant sürecine katkılarına işaret edildi. Bu katkının daha da geliştirilmesi ve somutlanması gereğinden hareketle Berlin forumu, özellikle INF anlaşmasının yürürlüğe girmesiyle birlikte ABD ve Sovyet orta menzilli nükleer füzelerinin sökülme sürecinin başlayacağı şu günlerde, Avrupa'nın nükleer silahlardan arındırılması ve bu sürecin geri dönülmez kılınması üzerine tartışmalara sahne oldu. Toplantının en önde gelen bir sonucu uluslararası diyalogun gelişmesine katkısı oldu denebilir.

Orta Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge kurma önerisi daha 1957 yılında zamanın Polonya Dışişleri Bakanı Rapacki tarafından gündeme getirilmişti. Rapacki'nin önerisinden Berlin toplantısına uzanan süreçte bu doğrultuda önemli gelişmeler oldu. 1982 yılında İsveç, Orta Avrupa'da NATO ve Varşova Parkı'nı ayıran 150 kilometre eninde nükleer silahlardan arındırılmış bir koridor önerisinde bulundu. Bu koridor F.Almanya, Demokratik Alman ve Çekoslovakya topraklarını kapsıyordu. Bu öneriyi daha somutlaştıran Demokratik Almanya Şubat 1983'te F.Almanya'ya bu konuda birlikte adım atmayı önerdi. SED Genel Sekreteri Honecker F.Almanya'daki Hıristiyan Birlik Hükümeti Başkanı Kohl'le temaslarını sürdürürken, bu arada F.Almanya'daki sosyal demokratlar, SPD ile SED arasında bu doğrultuda kurulan ortak çalışma grubu, öneriyi ayrıntılandırıyor ve ideolojik farklılıklara rağmen global sorunların çözümünde ortak davranılabileceği ve sonuç alınabileceğini gösteriyordu.

Avrupa'nın kuzeyinde ise 1963 yılında Finlandiya Devlet Başkanı Urho Kekkonen'in girişimiyle gündeme gelen nükleer silahlardan arınmış bölge oluşturma önerisi, 1985'te Kopenhag'da yapılan Kuzey Avrupa Ülkeleri Parlamenterler Konferansı'ndan bu yana somut gelişmelerle gerçekleşmesi mümkün bir hedefe dönüştü. Bölgedeki hükümetler ve parlamenterler düzeyinde gerçekleşen ve kitlesel barış hareketleri ile genel kamuoyunun yoğun desteğine sahip olan girişimin, önümüzdeki yıl. resmi uygulamaya aktarılması bekleniyor.

Avrupa'nın bir üçüncü bölgesi olan Balkanlarda ise nükleer silahlardan arındırılmış bölge oluşturma önerisi 1959'da Romanya tarafından dile getirilişinden sonra, esas olarak 1981'de Bulgaristan'ın önerisiyle gelişme kaydetmeye başladı. Yunanistan, Yugoslavya, Bulgaristan, Romanya ve Türkiye'nin uzmanlar düzeyinde resmi görüşmelerine daha sonra Arnavutluk da katılmış bulunuyor. Ne var ki Balkanların nükleer silahlardan arındırılması konusunda en büyük engellerden birisi Türkiye'nin tutumu. Özellikle 12 Eylül'den sonra ülkede Amerikan askeri varlığı ve nükleer silahları artmaya devam ederken, Türkiye Balkanlar ve Ortadoğu başta olmak üzere bölge barışını nükleer tehditle kundaklama hevesini, emperyalizmin desteğiyle sürdürüyor. Balkanlarda nükleer silahsızlanma adımlarını güçleştiriyor.

Berlin toplantısı, Varşova Paktı ülkeleri tarafından Haziran 1986'da yapılan Avrupa'da konvansiyonel silah ve birliklerde radikal bir indirim ve aynı zamanda Avrupa'nın Atlantik'ten Urallar'a nükleer silahlardan arındırılması önerisini yinelerken, SED Genel Sekreteri Honecker, Orta Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış koridor önerisine, Prag-Berlin-Bonn arasında "kırmızı telefon" uygulamasına geçilmesi ve böylece görüşmeleri öne çıkaran bir adımla gerginliği azaltma olanağının artırılması önerisini ekledi.

Nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulması talebi yalnızca Avrupa'da değil, tüm dünyada ısrarla gündeme getirilen bir ortak özlem. Bu yolda sağlanacak her başarı tümüyle nükleer silahlardan arındırılmış bir dünyaya giden yolu kuşkusuz kısaltacak. ■

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 13 46 • 4100 Duisburg 1 • F.Almanya • Fiyatı: 50 T.L.